

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för arbets- och folkhälsovetenskap

Problemorienterat polisarbete i Sverige

En kvalitativ intervjustudie av två lokalpolisområdens tillämpning av metoden

Josefin Björnqvist

2018

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Kriminologi
Kandidatprogram i utredningskriminologi

Handledare: Jerzy Sarnecki
Examinator: My Lilja

Abstract

Problem- oriented policing in Sweden

The aim of this study was to describe how the Swedish police puts the problem- oriented approach to practice on a local level. Twelve semistructured interviewes was conducted in two separate cities and the results showed a lack of guidelines in formulating the problems which the police was meant to solve. Furthermore the results indicated a wide range of sources of information as well as a variety of problemsolving methods. The methods was carried out with or without help from other agencies. Finally the study showed that the police do evaluate their work, although many police officers expressed a need for guidance in the process.

Keywords

Problem- oriented policing, POP, Sweden, Implementation

Sammanfattning

Syftet med studien var att belysa den svenska polisens tillämpning av problemorienterat polisarbete på lokal nivå. Tolv semistrukturerade intervjuer genomfördes i en pendlingskommun nära storstad och i en större stad. Huvudresultatet visade att det verkar saknas en tydlig riktlinje om hur problemen i lokalpolisområdet formuleras, men att polisen har många olika källor till information. Polisen använder en rad olika metoder för att lösa de problem som finns i lokalpolisområdet, både i samverkan med andra samhällsaktörer och själva. Det framkommer att polisen utvärderar effektiviteten av sitt arbete, dock efter bästa förmåga och många intervjupersoner efterfrågar vägledning och stöd i utvärderingsprocessen.

Nyckelord

Problemorienterat polisarbete, POP, Sverige, Implementering

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Kriminologisk relevans	2
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställningar	3
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Förklaring av begrepp	3
1.5.1 Lokalpolisområde.....	4
1.5.2 Kommunpolis	4
1.5.3 Områdespolis.....	4
1.5.4 Ingripandeverksamhet	4
1.5.5 Medborgare	4
1.6 Disposition	4
2. Tidigare forskning	5
2.1 Litteraturgenomgång	5
2.2 Tidigare studier och undersökningar	6
2.2.1 Problem-Oriented Policing in Colorado Springs: A Content Analysis of 753 Cases	6
2.2.2 Problem- Oriented Policing in Practice.....	7
2.2.3 Institutionalizing problem-oriented policing: rethinking problem solving, analysis, and accountability	7
2.2.4 Polisens brottsförebyggande arbete - Har ambitionerna uppnåtts?.....	9
3. Teori	10
3.1 Problemorienterat polisarbete, rutinaktivitetsteorin och brottstriangeln- varför har de valts?.....	10
3.2 Rutinaktivitetsteorin och brottstriangeln	11
3.3 Problemorienterat polisarbets centrala delar	13
3.4 Hur kommer teorierna att användas?	14
4. Metod	14
4.1 Tillvägagångssätt.....	14
4.1.1 Databaseringsmetod	14
4.2 Urval.....	15
4.3 Bearbetning av insamlat datamaterial	16
4.3.1 Transkribering	16
4.4 Analysmetod och tillvägagångssätt	17
4.4.1 Kodning	17
4.4.2 Validitet.....	19
4.5 Reliabilitet	19
4.6 Generaliserbarhet	20
4.7 Etiska ställningstaganden	21
5. Resultat.....	22
5.1 Forskningsfråga 1: Hur definierar polisen de problem som de ska lösa inom lokalpolisområdet?	22
5.1.1 Definiering av problem och lokal lägesbild	22
5.1.2 Orsaksanalys och val av åtgärdsmetod.....	23
5.2 Forskningsfråga 2: I från var inhämtar polisen relevant information till lokalpolisområdet?	24
5.2.1 Intern information	24
5.2.2 Extern information	25

5.2.3 Efterfrågad information.....	26
5.3 Forskningsfråga 3: Vilka alternativa metoder använder polisen för att lösa problemen inom lokalpolisområdet?	26
5.3.1 Metoder utförda av polisen	27
5.3.2 Metoder utförda av annan part	29
5.4 Forskningsfråga 4: Utvärderar polisen effekterna av sitt arbete på lokalpolisområdet, om ja i så fall hur? Om nej, varför inte?.....	30
5.4.1 Polisens utvärdering av effektiviteten av sitt arbete.....	30
5.4.2 Intern utvärdering	31
5.4.3 Extern utvärdering.....	32
6. Diskussion	32
6.1 Studiens viktigaste resultat.....	33
6.2.1 Hur definierar polisen de problem som de ska lösa inom lokalpolisområdet?	33
6.2.2 Ifrån var inhämtar polisen relevant information till lokalpolisområdet?	34
6.2.3 Vilka alternativa metoder använder polisen för att lösa problem inom lokalpolisområdet?	35
6.2.4 Utvärderar polisen effekterna av sitt arbete på lokalpolisområdet, om ja, i så fall hur? Om nej, varför inte?	35
6.3 Resultaten i relation till problemorienterat polisarbete	36
6.4 Resultaten i relation till rutinaktivitetsteorin och brottstriangeln.....	37
6.5 Förslag till fortsatt forskning.....	39
7. Litteraturförteckning	41
8. Bilagor	43
8.1 Bilaga 1	43
8.2 Bilaga 2	44
8.3 Bilaga 3	46
8.4 Bilaga 4	47
8.5 Bilaga 5	49
8.6 Bilaga 6	51
8.7 Bilaga 7	53
8.8 Bilaga 8	54
8.9 Bilaga 9	56

1. Inledning

Redan 1979 föreslog Herman Goldstein i sin rapport *Improving Policing: A problem-Oriented Approach* en ny polisiär strategi, *Problem-Oriented policing*, eller problemorienterat polisarbete som det fortsättningsvis kommer benämnas i den här studien. Goldstein (1979 s. 236) beskriver hur polisen ofta fokuserar på organisatoriska problem, så som bemanning och ledning. Han utvecklar tanken om att en effektivisering i dessa områden skulle leda till högre effektivitet i polisens utförande av sitt uppdrag.

Goldstein (a.a) menar att för att kunna effektivisera verksamheten behöver polisen anamma ett systematiskt arbetssätt där problemen identifieras. Metoder ska värderas och vägas mot varandra samt utvärderas istället för att enbart arbeta händelsestyrt, dvs. svara på akuta anrop eller situationer (Goldstein, 1979 s. 236).

Metoden har fått stort genomslag runt om i världen och en hemsida enbart dedikerad till problemorienterat polisarbete (Popcenter.org) med information om pågående och tidigare projekt inom problemorienterat polisarbete finns tillgänglig. Det anordnas även konferenser och pris i problemorienterat polisarbete delas årligen ut. En genomgång av projekt i de två större tävlingarna inom problemorienterat polisarbete, Goldstein Awards och Tilley Awards, visar på ett stort deltagande av olika polisorganisationer (Tilley & Scott, 2012 s. 125).

Men trots stort deltagande saknas information om hur problemorienterat polisarbete används i praktiken (a.a). Maguire, Uchida och Hassell (2015 s. 71) menar att det har uppstått tveksamheter kring om problemorienterat polisarbete verkligen används så som forskarvärlden avsett.

Så tidigt som under 1990- talet började det problemorienterade polisarbetet att användas i olika styrdokument i Sverige som en användbar arbetsmetod (Hedin, 2002 s. 12). Hedin förklarar även att det problemorienterade polisarbetet introducerades 1995 i samband med närpolisreformen, vilken var tänkt att underlätta för det problemorienterade polisarbets implementering (Brå 2017 s. 12, Brå, 2011 s. 6). I en rapport från Brå (2011 s. 11) påpekas att det problemorienterade perspektivet behöver förstärkas och ett behov av bland annat kunskap om brottslighetens orsaker och teorier, probleminentifiering, kartläggning, analys samt brottsförebyggande metoder och utvärdering finns.

Knutsson och Sjøvik (2005 s. 7) har författat en rapport om hur problemorienterat polisarbete kan tillämpas i praktiken, de beskriver i sitt förord att arbetet innebar att de fick ge sig ut i det okända. Rapporten kan ses som en handledning med tydliga faser i det problemorienterade polisarbetet och bygger på ett lyckat projekt mot svarttaxi i Norge.

I en rapport från Riksrevisionen (RiR 2010: 23 s. 11) framkommer att den svenska polisen ska arbeta utifrån problemorienterat polisarbete, något som enligt Riksrevisionen inte sker på grund av avsaknad av adekvat utbildning och analysförmåga inom polisen. Vidare saknas ett strukturerat sätt för utbyte och inhämtning av information, brister i dokumentation, brottsförebyggande arbetssätt samt evidensbaserade arbetsmetoder (a.a).

1.1 Kriminologisk relevans

Svensk polisforskning är över lag väldigt begränsad vilket leder till att det finns en kunskapslucka och att evidensbaserade arbetsmetoder anpassade till den svenska kontexten är få (Sarnecki, 2010 s. 46) Vidare menar Sarnecki (2010 s. 29) att de få forskningsbaserade utvärderingar som finns oftast är gjorda på lokal nivå och därför inte kan antas vara tillämpbara på nationell, eller annan lokal nivå heller för den delen, utan måste anpassas till olika förhållanden.

Som framgår av Riksrevisionens rapport fanns det år 2010 bristfälliga faktorer i polisens problemorienterade arbete, nu har det förflutit en tid och polisen har även hunnit med att omorganisera sig år 2015. En ny studie är således av intresse för att se hur arbetet fungerar i dagsläget.

Att det finns behov av mer polisforskning i Sverige är ett faktum, polisens verksamhet och arbete har i allra högsta grad kriminologisk relevans eftersom de är det brottsförebyggande och brottsbekämpande organet i samhället. Då polisens verksamhet är statligt finansierad bör det även ligga i allmänhetens intresse att verksamheten är så effektiv som möjligt.

Förhoppningen med studien är att försöka fylla en del av den kunskapslucka som för närvarande finns, samt att bana väg för ytterligare och djupare forskning på området. Det finns även ambition att öppna upp för en debatt kring vikten av ett evidensbaserat arbete inom den svenska polisen.

1.2 Syfte

Studiens syfte är att belysa den svenska polisens tillämpning av problemorienterat polisarbete på lokal nivå, det vill säga lokalpolisområdesnivå. Studien syfte är också att utgå ifrån och bygga på de fyra huvuddragen i problemorienterat polisarbete; vilka är att definiera problemet, inhämta relevant information, att utforska alternativa lösningar samt att utvärdera arbetet.

1.3 Frågeställningar

1. Hur identifierar polisen de problem som de ska lösa inom lokalpolisområdet?
2. Ifrån var inhämtar polisen relevant information till lokalpolisområdet?
3. Vilka alternativa metoder använder polisen för att lösa problem inom lokalpolisområdet?
4. Utvärderar polisen effekterna av sitt arbete på lokalpolisområdet, om ja, i så fall hur? Om nej, varför inte?

1.4 Avgränsningar

I den här studien kommer inte olika typer av metoder för att lösa problem i lokalpolisområdet som polisen definierar och utvärderar effekter av att diskuteras eller förklaras närmare eftersom det inte innefattas av studiens syfte. De kommer bara kort att presenteras utifrån hur polisen i lokalpolisområdena arbetar i nuläget.

I nästan samtliga vetenskapliga artiklar som lästs igenom i litteraturgenomgången nämns SARA- modellen, en modell för att arbeta med problemorienterat polisarbete utifrån fyra steg; Scanning, Analysis, Response och Assessment (Clarke & Eck, 2006 s. 26). Ingen av de tolv intervjudeltagarna har nämnt denna modell och därav kommer den inte heller att tas upp i den här studiens resultatdel. Hade tiden för studiens genomförande varit längre hade det möjligen kunnat behandlas mer ingående. En kortare diskussion om varför SARA- modellen inte har nämnts i intervjuerna kommer dock att tas upp i avsnittet för diskussion.

1.5 Förklaring av begrepp

1.5.1 Lokalpolisområde

Enligt Statskontoret (2017 s. 53) utgör lokalpolisområdena basen för polisverksamheten där ingripandeverksamhet och utredning bedrivs. Lokalpolisområdet är ett geografiskt avgränsat område inom vilken polisen ansvarar för polisverksamheten.

1.5.2 Kommunpolis

I uppdragsbeskrivningen (se bilaga 6) framgår att kommunpolisernas främsta arbetsuppgift är att driva och representera polismyndighetens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete tillsammans med kommun och lokalsamhället. Kommunpolisen ska fungera som allmänhetens väg in i polismyndigheten och är även delaktig i framtagande av medborgarlöften, samverkansöverenskommelser och handlingsplaner.

1.5.3 Områdespolis

Områdespoliserna ska arbeta kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande på längre sikt och arbetet ska utgå ifrån problembilden. Arbetet ska präglas av kontinuitet och uthållighet. Ambitionen är att områdespolisernas arbete inte ska innefatta allt för många larm. Se bilaga 5 för områdespolisernas uppdragsbeskrivning.

1.5.4 Ingripandeverksamhet

Intervjudeltagarna beskriver ingripandeverksamheten som den verksamhet som svarar på anrop från polisradion och tar hand om akuta ärenden.

1.5.5 Medborgare

Intervjudeltagarna använde främst termen medborgare för att beskriva allmänheten eller civilsamhället och därför används den även i den här studien. Det framgick av intervjuerna att deltagarna menade även de personer som bodde eller vistades i ett område oberoende av om de var svenska medborgare eller inte. Således kan termen medborgare i den här studien liknas vid allmänheten eller civilbefolkningen.

1.6 Disposition

I den inledande delen beskrivs bakgrund, studiens syfte och frågeställningar. Här anges även de avgränsningar som gjorts samt en kort förklaring av centrala begrepp. I del nummer två presenteras tidigare forskning på området samt hur litteraturgenomgången genomförts. I

rapportens tredje del presenteras den teoretiska ramen, hur den används och varför teorierna valts.

Del fyra beskriver studiens metod och tillvägagångssätt, validitet, reliabilitet, generaliserbarhet samt etiska ställningstaganden. I del fem beskrivs studiens resultat utförligt och i del sex finns studiens diskussion med slutsatser. Slutligen finns i del sju och åtta en litteraturlista samt bilagor redovisade.

2. Tidigare forskning

2.1 Litteraturgenomgång

Den inledande litteraturgenomgången gjordes med hjälp av databasen Discovery via Högskolan i Gävle. Innan sökningen påbörjades markerades att enbart träffar där fulltext fanns tillgänglig samt peer- reviewed var av intresse. En inledande sökning gjordes med sökordet problem -oriented policing och resulterade i 983 träffar. Eftersom studien handlar om tillämpning av problemorienterat polisarbete gjorde ytterligare två sökningar med sökorden problem- oriented policing AND implementation, vilken genererade 155 träffar, samt problem- oriented policing AND application, som genererade 20 träffar. Av träffarna valdes artiklar vars titel och abstract verkade kunna vara relevant för den här studien, sammantaget lästes 11 artiklar i sin helhet, varav tre ansågs relevanta. Sökningen gjordes 2018-04-02.

En stor del av de 155 respektive 20 träffar som genererades rörde inte polisarbete alls utan problemorienterade metoder inom andra fält eller dess implementering och applicering. Dessa valdes således bort. En hel del träffar handlade om community- policing, dessa har valts bort eftersom de inte ansågs relevanta inom ramen för arbetet då community- policing skiljer sig från problemorienterat polisarbete. Även studier som undersökte hur användningen av problemorienterat polisarbete påverkar brottnivåerna har valts bort eftersom det inte heller ansågs relevant för den här studiens syfte. Inte heller studier av hur ledningen bör göra för att implementera problemorienterat polisarbete som arbetsmetod hos sina medarbetare har tagits med då dessa främst behandlade ledarskap och liknande.

En sökning på riksrevisionens hemsida med sökord problemorienterat polisarbete genererade

1 träff, vilken ansågs relevant. Sökningen gjordes 2018-04-09. Anledningen till att sökning gjordes på riksrevisionen är för att de har som uppdrag att bland annat granska myndigheter, så som polisens verksamhet.

En sökning gjordes även på Brottsförebyggande rådets hemsida under fliken rapporter om polisen, en lista på 107 publikationer visades. Alla sammanfattningar till publikationerna som handlade om brottsförebyggande arbete lästes igenom, men ingen av dessa ansågs relevanta. Främst handlade publikationerna om utvärderingar av specifika insatser där problemorienterat polisarbete inte var i fokus samt forskningssammanställningar. Men även en hel del om särskilt utsatta områden och arbetsmetoden hotspot- policing. Sökningen gjordes 2018-04-09. Anledningen till att sökningen genomfördes är att Brottsförebyggande rådet har som uppdrag att bedriva polisforskning.

2.2 Tidigare studier och undersökningar

2.2.1 Problem-Oriented Policing in Colorado Springs: A Content Analysis of 753 Cases

Maguire, Uchida och Hassell (2015 s. 72) har genomfört en studie om implementeringen av problemorienterat polisarbete i Colorado Springs och studien bygger på en systematisk innehållsanalys av polisrapporter från problemorienterade insatser under åren 1995 - 1999.

Maguire et. al. (2015 s. 79) menar att polisen tenderar att fokusera på problem utifrån hur de passar in i olika brottskoder, men när små problem som nedskräpning och störande ljud tas upp i problembilden blir det lättare att komma på lösningar på problemen där inte nödvändigtvis polisen behöver vara utföraren. Det är önskvärt att polisen samverkar med andra aktörer för att se till att de insatser eller metoder som beslutats om genomförs, något som i den här studien fungerade bra och kan ses som ett tecken på att polisen tar till sig det problemorienterade arbetssättet (Maguire et. al., 2015 s. 82).

Däremot är polisen inte så bra på att specificera vad de insatser eller metoder som tillämpas faktiskt innebär, 14 % av rapporterna i studien saknade en sådan beskrivning (Maguire et. al., 2015 s. 83). Det framkom att olika datametoder ofta används för att analysera problembilden, men att en redovisning av varifrån kännedom om problemet kommer oftast saknas, precis som att avsaknad av utvärdering snarare kan beskrivas som regeln än undantag (Maguire et. al.,

2015 s. 85). Författarna avslutar med att förklara att om man på allvar vill implementera problemorienterat polisarbete bör man utbilda personalen, eftersom poliser över lag tycks sakna kunskapen som krävs för att fullt ut använda metoden (Maguire et. al., 205 s. 90).

2.2.2 Problem- Oriented Policing in Practice

San Diego polisen har sedan 1980 erbjudit någon form av utbildning i problemorienterat polisarbete (Gardner & Biebel, 2005 s. 161) Vid en genomgång av de rapporter från problemorienterade projekt inom San Diego polisen fanns att enbart 3 av 32 dokumenterade projekt hade beskrivit inslag av analys, 84% av åtgärderna var tvingande samt att ingen formell utvärdering fanns i något av fallen (Gardner & Biebel, 2005 s. 162). Författarna genomförde 320 intervjuer med polisen och samlade in 267 enkäter om hur det problemorienterade polisarbetet tillämpades inom polisorganisationen. Poliserna beskrev huvudsakligen småskaliga projekt riktade mot narkotika eller specifika personer och adresser (Gardner & Biebel, 2005 s. 164).

När poliserna ombads beskriva varifrån kunskapen om problem kom nämndes ingen analys av information, utan kunskapen uppgavs komma ur samtal med allmänheten eller personliga iakttagelser och upplevelser (Gardner & Biebel, 2005 s. 165). Informationen för analysen uppgavs komma från personliga observationer, brottsstatistik, samtal med butiksägare och andra samhällsaktörer (Gardner & Biebel, 2005 s. 166). Analysen tycktes saknas helt eller integrerats i genomförandestadiet eftersom att tiden inte fanns eller för att problemen uppgavs var så lätta att förstå att en analys inte ansågs nödvändig (a.a).

Metoderna som användes var främst tvingande åtgärder mot specifika personer eller adresser, förändringar i den omgivande miljön samt samarbeten med andra aktörer (Gardner & Biebel, 2005 s. 169). Utvärderingsmetoderna utgjordes till hälften av personliga observationer, därefter analyser av samtal inkomna till radion samt genom att prata med boende, butiksägare och andra samhällsaktörer (Gardner & Biebel, 2005 s. 170).

2.2.3 Institutionalizing problem-oriented policing: rethinking problem solving, analysis, and accountability

Boba och Crank (2008 s. 380) har formulerat en modell som kan användas i implementeringen av problemorienterat polisarbete, modellen bygger på tre identifierade svagheter. Den första svagheter grundas i att termen *problem* lätt missförstås och inte

definieras tillräckligt (a.a). Den andra svagheten är att analysen inte är tillräckligt utvecklad och den tredje svagheten är att ansvaret för den problemorienterade polisarbetsmetoden främst ligger på linjenivå, dvs. de poliser som arbetar längst ut i organisationen (Boba & Crank, 2008 s. 381).

Problem definieras i studien som *ett kluster av incidenter som polis ofta kallas till* (även andra forskares definitioner tas upp), dock presteras en tanke om att ett fåtal incidenter som utförs av en enskild gärningsperson i för stor utsträckning definieras som just problem (Boba & Crank, 2008 s. 382). Något som författarna menar kan hänga ihop med att de poliser som arbetar enligt den problemorienterade metoden ofta arbetar längst ut i organisationen och således tillämpar metoden på de problem som de stöter på (a.a). Eftersom att dessa poliser ofta svarar på radioanrop och arbetar med flera olika incidenter på ett skift blir de grundpelare som problemorienterat polisarbete bygger på (problemformulering, problemanalys, val av lämplig metod samt utvärdering) väldigt ofta komprimerade korttidslösningar (Boba & Crank, 2008 s. 382). Det är möjligt att poliser som har en stressad arbetsmiljö tenderar att formulera problem som är enkla att lösa under en kort tidsperiod för att undvika att bli avbrutna av exempelvis radioanrop (Boba & Crank, 2008 s. 383).

Analysen av problemen är ofta undermålig, något som kan härledas till en undermålig problemdefinition som i sin tur underskattar problemens magnitud (Boba & Crank, 2008 s. 383). Vidare bygger ofta analysen på polisens erfarenhet och observationer som har gjorts inom ramen för yrkesutövningen (a.a). Många incidenter kan hamna i kluster som sedan definieras som ett problem eftersom de är lätta att räkna och på så vis presentera som utvärderingsresultat till chefer, något som inte främjar det strategiska tänket som problemorienterat polisarbete innebär (Boba & Crank, 2008 s. 383).

Den integrerade modellen som Boba och Crank (2008 s. 384) presenterar understryker att problemorienterat polisarbete är en arbetsmetod som alla nivåer inom organisationen bör arbeta efter, det ska inte vara reserverat för specialister. Många gånger bygger analyser av brott eller problem på ”sunt förnuft” och uppgifter gällande brottsrubricering, eventuell misstänkt samt troligt motiv (Boba & Crank, 2008 s. 387). I dessa fall bör kompletterande information samlas in, kanske genom att fråga misstänkta om motiv, uppmärksamma omgivningen av brottsplatsen och beskriva den mer ingående (a.a).

Upprepade incidenter bör även uppmärksammas och det bakomliggande orsakerna till problemen utredas, något som personer med övergripande insyn i organisationen bör vara behjälplig med eftersom det annars kan vara svårt att uppmärksamma upprepade incidenter med flera dagar eller veckors mellanrum (Boba & Crank, 2008 s. 388). På samma sätt är upprepade mönster, bland annat tillvägagångssätt och brottsoffer, viktigt att uppmärksamma (a.a). Vidare påpekar Boba och Crank (2008 s. 390) att polisen inte själva kan samla in all relevant information utan att de behöver ta hjälp av andra samhällsaktörer och samhällsgrupper genom intervjuer och andra undersökningar.

2.2.4 Polisens brottsförebyggande arbete - Har ambitionerna uppnåtts?

Utredningen som Riksrevisionen gjort är omfattande och berör även andra delar än vad som är relevant i den här studien, därför kommer enbart de relevanta delarna att presenteras här. Att bedöma vad som är relevant var inte enkelt då de olika delarna går in i varandra, därför återgavs de bitar ur rapporten som ansågs ha koppling till problemorienterat polisarbete och de fyra områdena som i den här studien beaktats.

Riksrevisionen har genomfört fallstudier med intervjuer i syfte att ta reda på hur polisens operativa och brottsförebyggande arbete bedrivs i förhållande till planeringen, samt hur polisen ser på planerings- och uppföljningsprocessen (RiR 2010: 23 s. 146). Enkäter har skickats ut till olika delar av organisationen i syfte att studera det brottsförebyggande arbete samt vilka problem som finns, men även för att säkerställa generaliserbarheten i intervjuerna (a.a).

Studien visar att rapporter som kriminalunderrättelsetjänsten lämnar till operativa ledningsgrupper har brister bland annat i systematik (RiR 2010: 23 s. 51). De beaktar inte alltid de vitala faktorerna i problemorienterat polisarbete samt saknar preciserade analysmetoder och problem (a.a.).

Riksrevisionen (2010: 23 s. 57) menar att de vanligaste metoderna som beskrivs är polisiär närvaro; att vara synlig och patrullera, alkoholrelaterade insatser så som krog tillsyn samt samverkan med ordningsvakter. Vidare beskrivs trafikkontroller och att arbeta med fokuspersoner genom att störa, bevaka och frihetsberöva livsstilskriminella (a.a).

Problemen som polisen ska arbeta mot preciseras sällan med specifik kunskap om plats,

tidpunkt och målgrupp samtidigt som de valda arbetsmetoderna i 60 procent av fallen inte kan anses anpassade efter vad som önskas uppnå med insatsen (RiR 2010: 23 s. 59). I 60 procent av fallen analyseras inte vägen fram till brottet (RiR 2010:23 s. 124).

3. Teori

3.1 Problemorierat polisarbete, rutinaktivitetsteorin och brottstriangeln- varför har de valts?

Den teoretiska ramen som valts för studien är problemorienterat polisarbete och rutinaktivitetsteorin. Problemorierat polisarbete som kan ses som en blandning av teori och arbetsmetod beskrivs av Eck och Sherman (refererat i Brå, 2004 s. 14) som en av de brottsförebyggande metoder som fungerar, däremot är utvärderingarna vilka resultaten bygger på från amerikanska studier och liknande utvärderingar av problemorienterat polisarbete saknas för den svenska kontexten (Brå, 2004 s. 31). Trots detta uppger Brå (2004 s. 32) och Riksrevisionen (2010: 23 s. 11) att den svenska polisens arbete ska genomsyras av ett problemorienterat arbete.

Valet av problemorienterat polisarbete bygger på att den är internationellt väl utvärderad och tillämpbar, eftersom det inte är en fast metod med specifika insatser som ska användas utan utgår ifrån att insatserna ska väljas utifrån de lokala problem som ska lösas kan den anses ha bredd. De två utgångspunkterna i att metoden ska tillämpas inom den svenska polisen och dess bredd har legat till grund för valet, då studiens syfte är att belysa och skapa kunskap om det problemorienterade polisarbetet inom svensk polis.

Som komplement till arbetsmetoden har rutinaktivitetsteorin valts. Teorin är inom den svenska polisen relativt välkänd och används flitigt av både polisen och brottsförebyggande rådet. Rutinaktivitetsteorin är också enligt Akers och Sellers (2012 s. 32) relativt väl utvärderad. Teorin har valts eftersom den både kan användas som hjälp i att förklara varför ett specifikt brott begås på en specifik tid och plats, men även eftersom den erbjuder ett brottsförebyggande angreppssätt.

I den här studien kommer brottstriangeln, som bygger på rutinaktivitetsteorin, att användas. Detta beror på att den i olika utbildningsmaterial används inom polisen och där är välkänd och

lätt att förstå, vilket därför gör den relevant i sammanhanget. Clarke och Eck (2006 s. 30) menar att brottstriangeln bör användas inom analysfasen i det problemorienterade polisarbetet för att säkerställa att samtliga aspekter ur rutinaktivitetsteorin tas i beaktande.

3.2 Rutinaktivitetsteorin och brottstriangeln

Cohen och Felsons rutinaktivitetsteori bygger på att brott begås när tre komponenter sammanfaller i tid och rum, nämligen avsaknad av kapabla väktare, motiverade förövare samt lämpligt offer (Akers & Sellers, 2012 s. 31). Teorin fick sitt namn efter antagande om att möjliga förövare begick brott inom ramen för sina rutinaktiviteter, dvs. deras dagliga rutiner (a.a).

Kapabla väktare är personer eller övervakningssystem som försvårar eller förhindrar personer från att begå brott, de behöver inte nödvändigtvis vara poliser utan kan vara andra personer, antingen ur civilsamhället eller inom yrkesutövning (Akers & Sellers, 2012 s. 31).

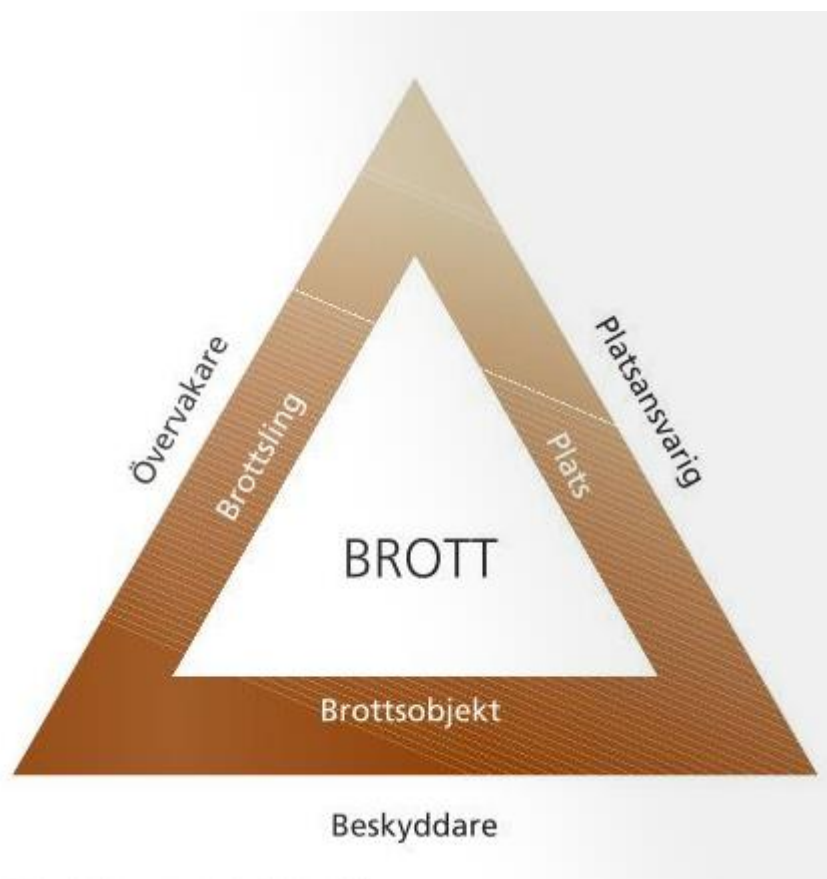
Exempelvis kan ordningsvakter, butiksägare, grannar, kompisar och kollegor utgöra kapabla väktare, men även välfungerande lås och larmsystem. Vidare är motiverade förövare kort och gott personer som har motiv att begå brott av olika anledningar och lämpliga offer personer eller föremål vilka lämpar sig bra att begå brottet gentemot. Cohen och Felson förklarar att ett lämpligt offer kan utgöras av exempelvis dåliga lås på bil eller hus, men även personer som befinner sig i en utsatt situation såväl fysiskt som psykiskt (Akers & Sellers, 2012 s. 32).

Teorin kan tillämpas både på makro- och mikronivå, där en tillämpning på makronivå bör resultera i förändrad brottsstatistik (Akers & Sellers, 2012 s. 32). Om de tre komponenterna sammanfaller skapas förutsättningar för att brott ska begås, men om kapabla väktare finns till hands och lämpliga offer minimeras bör även de motiverade förövarna minska och således sjunker antalet brott (a.a).

En utveckling av teorin som används inom den svenska polisen är brottstriangeln, vilken helt och hållet bygger på rutinaktivitetsteorin (Clarke & Eck, 2006 s. 30). Brottstriangeln är ett hjälpmedel i analysarbetet och säkerställer att polisen får med alla viktiga aspekter av rutinaktivitetsteorin i sin analys (a.a). Som ett extra hjälpmedel har ytterligare ett lager lagts till på brottstriangeln, ett lager av vad som Clarke och Eck (2006 s. 30) kallar för controllers. Dessa controllers hjälper till att förklara vilka insatser eller åtgärder som

enligt rutinaktivitetsteorin fungerar brottsförebyggande för respektive problemområde.

Som framgår av figur 1 kallas de motiverade förövarna brottsling och de som avhåller denna från att begå brott för övervakare, det är personer som känner brottslingen väl så som vänner, syskon eller föräldrar (Clarke & Eck, 2006 s. 30). Brottsobjektets controller kallas beskyddare och kan likas med en kapabel väktare, men utgörs ofta av någon som själv skyddar sina egna eller närståendes tillhörigheter eller närstående personer (a.a). På platsen benämns kontrollern platsansvarig och förklaras av Clarke och Eck (2006 s. 31) som den som har ansvaret över ordningen på platsen, exempelvis konduktören på ett tåg.

Figur 1. (Ur Clarke & Eck, 2006 s. 31).

3.3 Problemororienterat polisarbets centrala delar

Herman Goldstein myntade 1979 begreppet, han beskriver metoden som ett nytt sätt att se på polisarbete där alla led i organisationen deltar (1979 s. 256). Huvuddragen i problemorienterat polisarbete är att definiera problemet, inhämta relevant information, att utforska alternativa lösningar samt utvärdera effekterna (Goldstein, 1979 s. 256). För att utveckla nya lösningar eller insatser på ett problem är det viktigt att först tydliggöra vilka insatser som genomförs i nuläget (Goldstein, 1990 s. 42) och utvärdera dessa noggrant, precis som nya insatser bör utvärderas (Goldstein, 1979 s. 256). Olika arbetsmetoder att välja mellan bör utvecklas, lokalsamhället bör involveras, en viss omstrukturering av personal kan behövas och inte minst måste metoden accepteras av poliserna för att ha en chans att implementeras (Goldstein, 1979 s. 256).

Senare har Goldstein (1990 s. 35) förklarat att poliser tenderar att fokusera på de interna och organisatoriska problemen så som att de finns för få poliser eller för liten budget, när det rationella i själva verket är att fokusera på de problem i civilsamhället som är polisens uppgift att hantera. Problemororienterat polisarbete kan enligt Goldstein (1990 s. 29) användas för att utnyttja den kunskap som poliser besitter om problemen, möjliggöra att poliser kan känna större tillfredsställelse i sitt jobb samt bistå med högre poliseffektivitet till civilsamhället.

Eck och Spielman (refererat i Goldstein, 1990 s. 36) har formulerat fem nivåer av effektivitet av problemorienterat polisarbete; 1) eliminering av problem, 2) minskning av antal incidenter, 3) minskning av allvarlighetsgraden i incidenter, 4) designa metoder för att mer effektivt kunna hantera problem och incidenter samt 5) entlediga polisen från problemet.

I problemorienterat polisarbete är informationsinhämtning en viktig aspekt, all tänkbar information om ett specifikt problem måste hämtas in och sammanställas, exempelvis information om förövare, offer, platser, tidpunkter, motivation osv. (Goldstein, 1990 s. 36). Goldstein (1990 s. 37) menar att poliser i allmänhet har stor kunskap om de problem de hanterar ofta, men att viljan och kunskapen att validera uppgifterna är bristfällig. Problem benämns ofta vid de brottskoder som polisen använder, något som är nödvändigt inom organisationen för att skapa enhetlig förståelse (Goldstein, 1990 s. 39). Däremot riskerar termer som exempelvis "misshandel" att utesluta många viktiga aspekter på problemet som är värdefulla att analysera i syfte att hitta problemorienterade lösningar (a.a).

Goldstein (1990 s. 42) menar att polisen tenderar att beskriva sina insatser i generella termer och att chefer publikt ofta uttalar sig enligt formella regler. Därav är det värdefullt att tala med en variation av olika polisanställda, från chefer till ingripandepoliser vilka alla har olika erfarenheter av det problemorienterade arbetet.

3.4 Hur kommer teorierna att användas?

Problemorienterat polisarbete är utgångspunkten i studien syftet, det vill säga att studera hur polisen i Sverige tillämpar teorin i sitt lokala arbete. Studiens frågeställningar bygger på de grundläggande principerna i problemorienterat polisarbete där teorin kommer ha en jämförande funktion i studien. Med det avses att diskutera huruvida polisen uppnår eller följer ramarna för problemorienterat polisarbete.

Rutinaktivitetsteorin kommer att användas i form av dess utveckling i brottstriangeln. Eftersom Clarke och Eck (2006 s. 30) menar att den som är insatt i rutinaktivitetsteorin och främst brottstriangelns grundtankar har mer att tillföra i ett problemorienterat arbetssätt. Brottstriangeln kommer därför att användas som referensram i den här studien för att diskutera huruvida de arbetsmetoder som intervjudeltagarna nämner täcker samtliga aspekter av triangelns yttre lager. Vidare är det viktigt att informationsinhämtningen om brott eller andra problem så som upplevd otrygghet, har möjlighet att kartlägga alla aspekter i brottstriangeln. Detta kommer således att relateras till rutinaktivitetsteorin och i förlängningen brottstriangeln.

4. Metod

4.1 Tillvägagångssätt

4.1.1 Datainsamlingsmetod

Datamaterial har samlats in genom 12 kvalitativa semistrukturerade intervjuer, vilka oftast kännetecknas av att intervjuaren använder sig av en intervjuguide med teman snarare än specifika frågor (Bryman, 2011 s. 415). Då syftet var att undersöka polisens tillämpning ansågs det mest fördelaktigt att använda en semistrukturerad intervju vilken tillåter ett djupare resonemang samt möjlighet till att ställa följdfrågor.

Intervjuerna genomfördes på polisernas respektive arbetsplats för att underlätta så mycket som möjligt för dem, men även för att intervjun handlade om deras arbete, vilket förstärktes genom att träffas under eller i anslutning till deras arbetsdag. Samtliga intervjuer varade mellan 30 och 75 minuter, 10 av intervjuerna genomfördes i fysiska möten och två intervjuer via telefon.

Det kan finnas vissa nackdelar med att tillämpa telefonintervjuer, främst för att det inte går att läsa av kroppsspråk (Bryman, 2010 s. 433). Bryman påpekar dock att visst belägg finns för att skillnaderna mellan fysiska möten och telefonintervjuer är små. Samtliga intervjuer var ursprungligen planerade till fysiska möten men på grund av sjukdom kunde tyvärr inte alla genomföras som planerat. De intervjuer som genomfördes över telefon var de två kortaste intervjuerna och de upplevdes svårare att intervjua utan att kunna se intervjudeltagaren. Samtidigt var dess två intervjuer de sista som genomfördes och mycket information hade redan framkommit i de tidigare intervjuerna, något som också kan vara bidragande till intervjuernas längd. Därmed inte sagt att dessa inte var givande.

På grund av att intervjuerna genomfördes på annan ort behöves ganska många intervjuer genomföras på samma dag, som mest fyra intervjuer på en dag och resterande dagar tre eller en intervju per dag. Det är inte optimalt med så många intervjuer på en dag då det kan vara svårt att som intervjuare hålla koncentrationen uppe. För att göra det bästa av situationen spreds intervjuerna ut under dagen så att det blev några timmars paus mellan varje tillfälle.

4.2 Urval

För att nå lokalpolisområden som var intresserade av att delta i studien krävdes ett bekvämlighetsurval, något som Bryman (2011 s. 433) menar ofta används där kontakt med individer eller organisationer är svårare. Trots bekvämlighetsurvalet var ambitionen att nå medelstora lokalpolisområden men som inte fanns med på polisens lista över utsatta områden då dessa förmodligen skiljer sig en del från övriga områden i Sverige. De lokalpolisområden som omfattas ligger i en pendlingskommun nära storstad (benämns vidare som lokalpolisområde 1) respektive en större stad (benämns vidare som lokalpolisområde 2).

Urvalet av intervjupersoner inom lokalpolisområde 1 var målinriktat, dvs. ett strategiskt urval för att skapa stor överensstämmelse mellan frågeställningar och urval (Bryman, 2011).

Fokus i urvalet av intervjupersoner var personer som arbetade som lokalpolischef, kommunpolis, områdespolis samt lokalpolis, där andra aspekter så som kön eller ålder inte togs i beaktande då det inte bedömdes relevant för att besvara frågeställningarna. Lokalpolischefen har övergripande ansvar och insikt i alla verksamheter och det blir därför naturligt att inkludera denna i urvalet. Kommunpoliserna har beskrivits som kommunens ingång in i polismyndigheten, områdespoliserna arbetar med brottsförebyggande frågor och lokalpoliserna arbetar med ingripande verksamhet samt brottsförebyggande. Dessa fyra funktioner bedöms ha stor insikt i det dagliga brottsförebyggande arbetet både på operativ och strategisk nivå och kan därför bidra med värdefull kunskap till studien.

För att få kontakt med personer i lokalpolisområde 1 som var intresserade av att delta skickades ett informationsmail (se bilaga 1) via lokalpolischefen till personer med de tjänster som var intressanta i den här studien. Det var sex personer som ville delta i studien varav två kommunpoliser, två områdespoliser, en lokalpolis samt lokalpolischefen.

Vid urvalet i lokalpolisområde 2 önskades att intervjua personer med samma funktioner som i lokalpolisområde 1, men här skickades inget informationsmail ut då de personer som kommunpolisen ansåg kunna vara intressanta att intervjua och var i tjänst under intervjudagarna tillfrågades för att sedan bokas in. Även där ville sex personer delta varav en kommunpolis och en områdespolis. Vidare har lokalpolischefen intervjuats, en handläggare som hanterar större delen av information och beslut inom lokalpolisområdet, en chef för en utredningsgrupp samt ställföreträdande lokalpolischef.

Ahrne och Svensson (2015 s. 131) menar att vid 6- 8 intervjuer ökar säkerheten att materialet är relativt oberoende av enskilda uppfattningar om ämnet. Ahrne och Svensson fortsätter förklara att ofta krävs 10- 15 olika intervjupersoner för att uppnå representativitet för populationen. Sammantaget har tolv intervjuer genomförts, sex stycken i varje lokalpolisområde och det skulle kunna vara tillräckligt i Ahrne och Svenssons mått.

4.3 Bearbetning av insamlat datamaterial

4.3.1 Transkribering

Kvale och Brinkmann (2009 s. 189) menar att studiens syfte bör styra hur noga intervjuerna transkriberas och om exempelvis pauser och skratt inkluderas i utskriften. Eftersom studien

inte ämnar studera språket eller hur det påverkar intervjuämnet ansågs inte dessa verbala markörer ha så stor betydelse att de behövde inkluderas i utskriften. Samtliga intervjuer har transkriberats i sin helhet av samma person.

4.4 Analysmetod och tillvägagångssätt

Metoden som använts för att analysera datamaterialet är kvalitativ innehållsanalys där kodningsramen utgör huvudresultatet. Den huvudsakliga kodningsramen för studien har fyra huvudkategorier, där varje huvudkategori bygger på, och är tänkt att svara på, en av de fyra olika frågeställningarna, något som (Schreier, 2012 s. 59) rekommenderar.

4.4.1 Kodning

Som ett första steg i att koda det insamlade materialet konstruerades i enlighet med Schreiers (2012 s. 83) rekommendationer en enkel kodningsram med enbart två kategorier; *relevant material* och *irrelevant material*, för att sortera i den stora mängden data. Kategorin för irrelevant data var smal medan kategorin för relevant data var något bredare, där både segment som definitivt ansågs relevanta för att besvara frågeställningarna och segment som möjligtvis kunde vara relevanta inkluderades. Kodningsramen döptes till kodningsram 1 och definitioner för kategorierna upprättades (se bilaga 3).

Samtliga segment från de 12 intervjuerna har kodats in i någon av de två kategorierna i kodningsram 1. Kodningen gick till så att en intervju åt gången kodades i sin helhet där segmenten kodades i tur och ordning. Även intervjuarens frågor togs med i segmenten för att det skulle bli tydligt vad intervjudeltagaren svarade på.

Efter den inledande sorteringen med hjälp av kodningsram 1 genomfördes den huvudsakliga kodningen. Kodningsramen, som döptes till kodningsram 2 (se bilaga 4) konstruerades genom en kombination av en konceptdriven och en datadriven strategi. Konceptdriven strategi förklaras av Schreier (2012 s. 85) bland annat kunna skapa kategorier ur en befintlig teori. Då syftet med studien är att belysa polisens tillämpning av problemorienterat polisarbete utifrån fyra teoretiska huvuddrag ansågs det lämpligt att huvudkategorierna i kodningsram 2 utgjordes av dessa teoretiska huvuddrag.

Underkategorierna i kodningsram 2 konstruerades med hjälp av en datadriven strategi, vilket

innebär att kodningsramen tillåts att växa fram utifrån det insamlade datamaterialets innehåll (Schreier, 2012 s. 87). Mer konkret konstruerades först de fyra huvudkategorierna tillsammans med tillhörande definition, därefter genomsöktes kategorin för relevant datamaterial ur kodningsram 1 för segment som passade in i respektive huvudkategori. Kategorierna kodades simultant. De fåtal segment som inte ansågs relevanta eller passade in på någon av de fyra definitionerna till huvudkategorierna kodades in i kategori för irrelevanta segment i kodningsram 1.

Därefter skapades underkategorier för varje huvudkategori genom att samtliga segment fördelades in i underkategorier. Underkategorierna konstruerades under tiden enligt premissen om att ett segment tillförde nya aspekter skapades en ny underkategori. Fanns det redan en underkategori där segmentet passade in kodades det in i underkategorin, detta i enlighet med vad Schreier (2012 s. 88) föreslår då huvudkategorier redan konstruerats.

I samband med att underkategorier skapades omformulerade segment från sin transkriberade form till kompletta meningar där upprepningar och uttryck som "eh" filtrerades bort samt ordföljden ändrades för att skapa en läsarvänlig mening. När alla segment kodats in i underkategorier skapades definitioner för samtliga underkategorier och i vissa fall regler för vad som inkluderats i kategorin och vad som uteslutits.

Schreier (2012 s. 146) rekommenderar att den som kodar själv bör göra om kodningen igen efter 10- 14 dagar eftersom att lite perspektiv kan göra att olika segment eller kategorier uppfattas olika, Tyvärr fanns inte den möjligheten i den här studien på grund av tidsbrist och den andra kodningen genomfördes redan efter 6 dagar, med relativt oförändrade kodningsramar som följd. Några fler segment bedömdes vara irrelevanta samt definitioner och namn på vissa underkategorier reviderades.

Schreier (2012 s. 148) menar vidare att den första kodningen inte bör omfatta allt material samt att den bör betraktas som en pilot. I den här studien har dock allt datamaterial ingått i båda omgångarna av kodning då dess omfattning bedöms relativt liten och risken att värdefulla lärdomar uteblir om en del av materialet enbart används för en pilotkodning bedömdes finnas.

4.4.2 Validitet

Validitet beskrivs av Schreier (2012 s. 175) som huruvida ett instrument mäter det som avses att mätas, hon menar att en kodningsram kan anses valid om kategorierna representerar de som avses att studeras på ett adekvat sätt. För att säkerställa en så hög validitet som möjligt vid en datadriven strategi är face validity en hjälpsam metod (Schreier, 2012 s. 185). Schreier menar att typen av validitet bygger på om betraktaren får intrycket av att det som avses att mätas också har mätts. Detta görs genom att i pilotkodningen titta på de kvarvarande segmenten (residual), om det finns många segment som inte kan beskrivas inom ramen för de befintliga kategorierna kan inte kodningsramen anses fånga det som avses att mätas (Schreier, 2012 s. 186).

Eftersom ingen pilotkodning gjordes i den här studien har tillvägagångssättet fått anpassas något. De segment som inte ansågs relevant inför kodningen i kodningsram 2 kodades som bekant in i kodningsram 1s kategori för irrelevant. Antalet segment var relativt litet och de kvarvarande segmenten kunde därefter kodas in i underkategorierna i kodningsram 2. Dock finns det ett antal underkategorier som enbart har ett enda segment, men som ändå bedöms kunna tillföra värdefull kunskap och inte ansågs utgöra en rest eller residual. En indikator på låg validitet i kodningsramen kan vara att majoriteten av alla segment kodats in i en underkategori inom en huvudkategori (Schreier, 2012 s. 188). I den här studien har en övervägande del av segmenten kodats in i några underkategorier i varje huvudkategori, men ingen enskild underkategori innehåller majoriteten av samtliga segment inom huvudkategorin. Fördelningen av segmenten finns i bilagorna 7- 9.

4.5 Reliabilitet

Reliabilitet kan delas upp i två olika typer; extern reliabilitet och intern reliabilitet (Bryman, 2011 s. 352). Bryman menar att extern reliabilitet innebär att studien ska kunna upprepas igen och intern reliabilitet handlar om att forskare inom forskarlag ska vara överens om hur de ska tolka sina resultat.

Den externa reliabiliteten är oftast svår att uppnå i kvalitativa studier eftersom den sociala kontext som studeras oftast är föränderlig. I ett försök att öka den externa reliabiliteten har därför stor vikt lagts vid att försöka beskriva tillvägagångssättet så detaljerat som möjligt. Intervjuguiden som användes finns även i bilaga 2, dock kan den inte ses som en mall för

intervjun eftersom intervjuerna var semistrukturerade, vilket innebär att intervjuguiden enbart kan ses som ett hjälpmedel och följdfrågor utifrån vad intervjudeltagarna berättat har ställts.

Kvale och Brinkmann (2009 s. 200) problematiserar reliabiliteten i intervjuutskrifter där den som transkriberar intervjun har en svår uppgift att tolka och skriva ut intervjun på ett rättvisande sätt. De menar att reliabiliteten kan stärkas genom att låta två personer transkribera samma intervju för att sedan jämföra de olika utskrifterna. Ett sådant tillvägagångssätt vore självklart önskvärt men tyvärr fanns inte den möjligheten inom ramen för studien. Däremot kan det anses vara en styrka att samtliga intervjuer skrivits ut av samma person och således på samma sätt.

Schreier (2012 s. 167) menar att reliabilitet i kvalitativ forskning kan vara svårt att fastställa, men att upprepad kodning av en och samma person som använder samma kodningsram men låter en tid förflyta mellan de olika kodningstillfällena kan stärka den. Enligt Schreier (a.a) är det stabiliteten i kodningen som utgör reliabiliteten. Som nämnt i avsnittet om tillvägagångssätt kodades materialet två gånger, detta i ett försök att uppnå en högre reliabilitet i studien.

4.6 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet innebär att resultaten kan överföras till andra situationer eller personer, att generalisera intervjustudier brukar ofta kritiserats och uppfattas som omöjligt då intervjudeltagarna ofta anses vara för få (Kvale & Brinkmann, 2009 s. 280). Däremot kan generalisering av intervjustudier till liknande situationer göras, Kvale och Brinkmann (2009 s. 282) beskriver framför allt en form av generalisering, analytisk generalisering, som kan vara relevant i den här studien. Analytisk generalisering innebär att en noggrann analys av likheter och skillnader mellan studiesituationen och den situation som resultatet önskas generaliseras till görs (a.a).

Det finns inte någon uttalad ambition om att resultaten från den här studien ska vara generaliserbara, men utifrån en analytisk generalisering skulle det kanske vara möjligt, under förutsättningarna att det lokalpolisområde som generaliseringen önskas görs till är någorlunda likt de två lokalpolisområden som studerats i den här studien. Trots att en hög transparens eftersträvas i presentationen av studien har inte intervjudeltagarnas konfidentialitet bedömts

värd att äventyra och därför kan en sådan jämförelse som analytisk generalisering innebär dock bli svår.

4.7 Etiska ställningstaganden

Informerat samtycke är då deltagaren i intervjun förstår och samtycker till de forskningsprocedurer som hen kommer delta i, samt spridning och användning av materialet (Kvale & Brinkmann, 2009 s. 87). I studien har deltagarna muntligen delgivits relevant information så som syfte, deras rätt till anonymitet samt att de kan välja att avbryta intervjun när som helst eller avstå från att svara på vissa frågor. Då inga namn har sparats i samband med intervjuerna ansågs inte ett skriftligt samtycke nödvändigt då det snarare kunde äventyra deltagarnas identitet. Däremot har inspelningarna behandlats och förvarats med försiktighet samt raderats efter rapportens färdigställande.

Bryman (2010 s. 428) påtalar att vissa intervjupersoner kan känna sig oroade av att det som sägs spelas in och bli extra självmedvetna. I den här studien anses dock de vinster av att slippa anteckna under intervjun och kunna fokusera på samtalet samt underlättandet av analysen överväga dessa svårigheter. När kontakt togs med intervjudeltagare påtalades i ett tidigt skede att intervjuaren önskade att få spela in samtalet för att undvika att deltagarna överraskades. Som nämnt ovan informerades och tillfrågades dock samtliga intervjudeltagare inför intervjun i enlighet med samtyckeskravet och hade då samma möjlighet att avböja inspelningen. Det skulle kunna vara så att någon deltagare kände sig tveksam till att spelas in men inte ville säga nej för att försvåra för intervjuaren, dock märktes inga sådana tydliga tendenser under samtalet som föranledde intervjun.

De två lokalpolisområdena som ingår i studien har anonymiserats för att säkerställa att enskilda intervjudeltagare inte ska kunna identifieras med hänsyn till sina positioner i myndigheten. Vidare har samtliga citat som inkluderas i rapporten godkänts av respektive intervjuperson eftersom att kollegor på arbetsplatsen annars skulle kunna identifiera vilken kollega som citerats. Då intervjupersonen gett sitt godkännande till att citaten inkluderas anses inte en möjlig identifiering vara problematisk.

Eftersom intervjudeltagarna informerats om studien via sin respektive chef finns det en risk att någon känt sig tvungen att delta eller tvärtom inte velat delta då de kanske ändå inte kan

vara helt anonyma eftersom chefen känner till vilka medarbetare som deltagit. Det skulle troligtvis varit mer fördelaktigt att kontakta möjliga intervjupersoner direkt med ett informationsbrev och kontaktuppgifter dit de kunde anmäla sitt intresse för att undvika chefens inblandning. Men eftersom att polisen är en relativt sluten organisation är det svårt att få tag i kontaktuppgifter till ett större antal eller samtliga anställda som var av intresse i studien. Det kan tänkas att polischefer skulle vara restriktiva med att lämna ut sådan information och därav kontaktades och informerades intervjudeltagarna som beskrivits i avsnittet om urval.

5. Resultat

Resultatet kommer här att presenteras i löpande text, där de fyra forskningsfrågorna kommer besvaras i tur och ordning. De olika underkategorier som konstruerats i kodningen kommer här presenteras i form av teman.

5.1 Forskningsfråga 1: Hur definierar polisen de problem som de ska lösa inom lokalpolisområdet?

5.1.1 Definiering av problem och lokal lägesbild

Polisens slutprodukt av definitionsarbetet resulterar i att en lokal lägesbild fastställs, det är ett samlat dokument över de problem som finns inom lokalpolisområdet och ska prioriteras.

Dock är själva definitionsprocessen som leder fram till den lokala lägesbilden något diffus och den här studien har inte lyckats kartlägga precis hur det går till, det tycks fungera aningen godtyckligt i lokalpolisområdena. Det är inte omöjligt att oklarheten i hur problemen definieras grundar sig i att polisen, som Boba och Crank (2008 s. 380) beskriver, har svårt att definiera problemen (som de ska lösa) då definitionen för vad som kännetecknar ett problem kan vara väldigt otydlig eller till och med obefintlig.

Fastställandet av lägesbilden sker i de allra flesta fall i samråd, däremot är det alltid lokalpolischefen som har det beslutande mandatet. Det framgår även att arbetet med lägesbilden utgår ifrån vad regionledningen har beskrivit som prioriterade arbetsområden. En lokalpolischef säger såhär:

Jag lägger inte krut på någonting som det inte har sagts att vi ska jobba med, typ skadegörelsebrotten, de är inte prioriterade i regionen och då skulle inte jag planera en insats här på mitt lokalpolisområde som ska jobba

mot klotter

Precis hur den lokala lägesbilden tas fram är något oklart, men att den bygger på all den insamlade information som lokalpolisområdet förfogar över är tydligt. Polisen tycks skapa en sorts översiktsbild genom att jämföra olika informationskällor och där tillräckligt mycket information överlappar finns också ett problem att arbeta med. En kommunpolis beskriver arbetet som följande:

Det gäller på något sätt att hitta de här olika indikatorerna och sen väga allting i en sammanvägd bild, och det blir en lägesbild

Den lokala lägesbilden som tagits fram beskrivs som ett levande dokument som hela tiden kan uppdateras och revideras, oftast i tvåveckorscykler. Intervjudeltagarna är relativt eniga om att detta sker och främst på ledningsgruppsmöten eller liknande.

5.1.2 Orsaksanalys och val av åtgärdsmetod

När ett problem har identifierats i den lokala lägesbilden ska en orsaksanalys genomföras, något som kan vara mer eller mindre utkristalliserat. Intervjudeltagarna förklarar att orsaksanalysen inte är avancerad eller djuplodad och att den i stora drag består av att uppmärksamma olika faktorer som tid, plats, årstid och område. Utifrån faktorerna försöker sedan polisen dra en slutsats av problemen kan tänkas bero på. Att analysen mer eller mindre bygger på polisens uppfattningar eller ”logiska resonemang” om vad som rimligtvis kan tänkas vara orsaken till problemet är inte ovanligt, det framkommer både i Gardner och Biebels studie (2005 s. 165) och i Boba och Cranks studie (2008 s. 383). Två kommunpoliser förklarar arbetet med orsaksanalys som nedan:

Vad beror det här på? Varför blev det såhär? Orsaksanalys, för dig låter det ju säkert jättestort, men för oss så behöver det inte vara så stort utan det är mer att man presenterar ett tänk det behöver inte vara en djuplodande analys.

Vi kommunpoliser har en lightversion av kriminologiutbildning på några veckor men det är just det här, vi går in och tittar vad står det egentligen i dom här anmälningarna, vad kommer fram? Så att vi tittar på dag, tid och om man kan knyta det till årstiden och område, det är den analysen vi kan göra i stort sett

Flera intervjudeltagare har uttryckt att orsaksanalyserna upplevs otillräckliga och något

lekmannamässiga, det skulle gärna se att arbetet stöttades av en person med kunskaper inom kriminologi eller annat relevant ämne. Att just analysfasen upplevs otillräcklig är inget ovanligt fenomen

När orsaksanalysen är genomförd ska passande metoder för att arbeta mot de problemen som definierats fastställas. Poliserna är bra på att beskriva och komma med exempel på metoder som används (behandlas under forskningsfråga 3) men när det gäller själva processen fram till att en passande metod väljs ut är det svårt att få ett tydligt svar. Det verkar vara upp till var och en att fundera ut en passande metod, samtidigt som en kommunpolis förklarar att ett visst beaktande för tillgängliga evidensbaserade arbetsmetoder görs, men att det är svårt att hitta dessa.

5.2 Forskningsfråga 2: Ifrån var inhämtar polisen relevant information till lokalpolisområdet?

Här beskrivs de olika källor som polisen använder för att inhämta relevant information till lokalpolisområdet. Med polisen avses alla led i organisationen och därför har även information från underrättelsetjänsten samt utvecklingscentrum syt tagits med.

De främsta källorna till information kom från samverkansparter, tips som lämnats direkt till polisman eller kvinna, tips inkomna till underrättelsetjänsten samt medborgarundersökningar. I tabell 1 som återfinns i bilaga 7 presenteras hur många intervjudeltagare som uppgett de 11 olika källorna som finns med i kodningsramen. För att underlätta läsningen har resultatet här presenteras i form av intern- och extern information, där intern information är sådan som poliser själva bidrar med och direkt fått till sig från olika aktörer och personer. Med extern information menas information som lämnats från utomstående till polisen som myndighet och inte direkt förmedlas till enskild polisanställd. Slutligen presenteras även efterfrågad information och det är information som inkommer genom olika undersökningar och mätningar samt brottsstatistik.

5.2.1 Intern information

En stor källa till information uppges vara personlig kommunikation mellan polis och medborgare, där medborgaren är initiativtagaren. Medborgare kan exempelvis prata med poliser som de möter på stan och lämna tips. Informationen som inkommer till polisen på

det här sättet kan sedan av den enskilda polisen skickas in till underrättelsetjänsten för att bli tillgängligt för hela organisationen.

Olika samverkanspartners bidrar med en stor mängd information till polisen, det kan vara allt ifrån fältsekreterare på socialtjänsten till kommuntjänstemän, anställda på skolor, fastighetsbolag och ordningsvakter. Just samverkan i syfte att inhämta relevant information är något som även Boba och Crank (2008) s. 387) påtalar är viktigt att upprätthålla som komplement till brottsstatistik och liknande. Genom att samverka, lyssna och finnas tillgängliga i samhället kommer också mycket information till polisen, så här beskriver en kommunpolis det:

Jag har ju mina kanaler men det är ju väldigt mycket samverkan och personbundet, jag brukar sitta ibland i kommunhuset, jag åker dit och jag har ett litet skrivbord där, folk kommer och berättar saker, man är som en liten kaffekopp med ett stort öra som åker omkring och lyssnar

Händelserapporter, eller HR, som poliserna refererar till är också en källa till information. Händelserapporter skrivs oftast efter en händelse där polisen varit inblandad och finns tillgängliga för poliserna att läsa. I ett HR finns tidpunkt för händelse, vilket eventuellt brott som begått, vilka åtgärder som vidtagits samt vilka poliser som engagerats. Även dagsrapporter uppges vara en källa till information, men det specificeras inte vad som egentligen menas med dagsrapport.

Vidare beskriver intervjudeltagarna hur information kan bygga på samlade erfarenheter ur yrkeslivet, där liknande problematik påträffats upprepade gånger av poliser.

5.2.2 Extern information

Externa information som inte lämnas direkt till en enskild polis utan inkommer till underrättelsetjänsten från medborgare förmedlas sedan vidare ut i verksamheten. Även poliser kan lämna tips till underrättelsetjänsten. Tipsen kan komma via telefonsamtal till polisens kontaktcenter, mail och brev. Nedan citat belyser på vilket sätt informationen når underrättelsetjänsten.

Allmänheten har ju en väldigt hög förmåga att höra av sig till polisen, speciellt nu när vi gick ut för några år sen och sa att vi vill vara tillgängliga, de ringer, de mailar, de skriver brev.

5.2.3 Efterfrågad information

Polisen använder sig av en rad olika medborgarundersökningar för att hämta in information om medborgarnas åsikter, upplevd trygghet samt alkohol och narkotikavanor. Främst används medborgarundersökningar för att mäta medborgarnas upplevda trygghet och undersökningarna kan både vara lokalt framställda av kommunpoliserna eller använda sig av den nationella trygghetsundersökningen, NTU. Boba och Crank (2008 s. 387) menar att dessa typer av informationskällor, dvs. medborgarundersökningar och likande, är viktiga källor till information.

Kommunpoliserna anordnar även medborgardialoger som används för att inhämta information om vad medborgarna önskar och upplever. Här kan polis och medborgare prata fritt om aktuella händelser eller problem i området och diskutera lösningar och önskemål från båda parter, oftast handlar dialogerna om ämnen relaterade till upplevd trygghet. En kommunpolis beskriver medborgardialoger som följer:

Då blir det en dialog, man vänder sig ut och då är det alltid kring trygghet. Där får jag ju en indikator, det är ju ingen forskningsbasis i det på något sätt men det är en indikator på hur folk mår och vad de tycker

Statistik över anmälda brott anges som en källa till information, där statistiken både kan komma åt av enskild polisman och levereras på beställning av underrättelsetjänsten. Det framkommer att det kan skapa problem när enskilda poliser själva tar fram brottsstatistik eftersom det senare kan visa sig att den inte stämmer helt överens med statistik från Brå eller underrättelsetjänsten. Information kan även inhämtas från polisens forskningscentrum syd som uppges ta fram aktuella forskningsrön inom polisarbete.

Slutligen framkommer det att lokalpolischefen har mandat att beställa specifik information från underrättelsetjänsten, som i sin tur levererar bearbetad information till lokalpolisområdet.

5.3 Forskningsfråga 3: Vilka alternativa metoder använder polisen för att lösa problemen inom lokalpolisområdet?

Studien resulterade i en större mängd (18 stycken) olika metoder som polisen uppger sig använda, däremot är inte polisen huvudutförare i alla metoder så som grannsamverkan och metoder tillsammans med samverkanspart. Dessa kategorier har dock inkluderats här ändå eftersom syftet är att belysa polisens arbetssätt och därmed hur de uppger att de arbetar och vilka metoder de använder.

Många metoder nämns enbart av en intervjudeltagare, som framgår av tabell 2 i bilaga 8, medan flera av metoderna så som synlighetsåtgärder och fotpatrullering nämns av närmare alla intervjudeltagare. Gemensamt för samtliga metoder är att det är svårt att få konkret kunskap om vad den specifikt innebär i praktiken, något som även Maguire et. al. (2015 s. 83) vittnar om i sin studie. Vidare är det svårt att besvara forskningsfrågan utifrån vilka alternativa metoder som används då det över lag inte tycks finnas någon tydlig avgränsning av vilka metoder som används tillsammans med vilka samt om olika arbetsmetoder ens övervägs innan en slutlig metod beslutas.

För att göra avsnittet överskådligt har metoderna delats in i två kategorier, metoder utförda av polisen samt metoder utförda av annan part.

5.3.1 Metoder utförda av polisen

Synlighetsåtgärder och fotpatrullering används flitigt, syftet är oftast att arbeta trygghetsskapande och träffa medborgare. I synlighetsåtgärdena har även besök på fritidsgårdar och skolor tagits med, där polisen främst pratar med ungdomarna och visar sig. Ofta koncentreras synlighetsarbetet till platser och tider där medborgare uppgett sig vara otrygga eller där många brott begås, så kallade hotspots. Riksrevisionens rapport (2010: 23 s. 57) visar på liknande arbetsmetoder, där fotpatrullering på hotspots är i fokus. Nedan citat får illustrera hur polisen arbetar med synlighet:

Vi är ute och fotpatrullerar, informerar, pratar med människor. Vi kallar det synlighetsarbete och trygghetsskapande arbete. Vi har valt ut hotspots medborgarna har rapporterat i medborgarundersökningarna att de upplever som otrygga

Intervjupersonerna beskriver hur de jobbar med metoder som att visitera misstänkta personer, genomföra fordonskontroller på bilar som tillhör kända kriminella individer samt genomföra husrannsakan. Metoden kan antingen tillämpas spontant eller mer planerat där polisen

försöker hitta kända kriminella personer. Citatet nedan exemplifierar arbetsmetoden på ett konkret sätt:

Slå på bilar i vårt register, då åker man runt och letar upp bilar som är så kallat busbilar som tillhör kriminellt belastade individer
Spaning kan både vara spontant och en större planerad spaningsinsats, en metod som polisen ibland kallar dold övervakning.

När en misstänkt person upptäcks ska hen rapporteras, eller polisanmälas, vilket också beskrivs som en arbetsmetod. Det kan ses som ett sätt att markera från polisens sida att brott inte är okej och får konsekvenser, som exempelvis vid en stökig tid utanför en ICA- butik där ungdomar störde ordningen. Att uppmärksamma upprepade incidenter menar Boba och Crank (2008 s. 388) är viktigt för att kunna ta reda på de bakomliggande orsakerna till relativt harmlösa incidenter som beskrivs här. Däremot verkar inte syftet med metoden som polisen i intervjun beskriver ha samma syfte, det tycks snarare vara i repressivt syfte. Citatet nedan förklarar hur polisen hanterar sådana situationer:

För ett antal veckor sen hade det varit mycket ungdomsbråk, en del hot och ordningsstörningar i centrum runt ICA-butiken, och då handlar det ju om att de som gör det måste bli rapporterade, de måste också få en relation till polisen som kommer dit

En annan metod för att lösa ett sådant problem kan vara att föräldrar till minderåriga kontaktas om de befinner sig på en olämplig plats eller uppträder olämpligt och blir informerade och uppmanade att hämta sina barn.

Ytterligare en metod uppges vara att skriva orosanmälningar till socialtjänsten när ungdomar misstänks bruka narkotika, eller när personer som inte är straffmyndiga begår brott. Detta i syfte att socialtjänsten ska kunna ingripa där polisen inte har mandat och innan det antisociala beteendemönstret hunnit utvecklas fullt. Att samarbeta med andra samhällsaktörer är ett gott tecken som visar på att polisen tar till sig det problemorienterade angreppssättet (Maguire et. al., 2015 s. 82).

Polisen använder sig av metoder som trygghetsåkning på kollektivtrafik, trygghetlöpning i löpspår och nattvandring, ofta i samarbete med andra aktörer, för att arbeta trygghetsskapande.

Ytterligare en viktig metod är trafikkontroller i form av utandningsprov och hastighetsmätningar, ofta utifrån premissen om att en jämn störningsnivå bör upprätthållas men även eftersom medborgarna efterfrågar det. Citatet nedan illustrerar tankegången:

Man får inte få för låg störningsnivå på vissa områden så att det skenar iväg och folk börjar köra lite som de vill

Polisen genomför även kontroller i krogmiljö där syftet är att se till att överservering och servering av minderåriga inte förekommer. Men det kan även handla om att informera och utbilda krogägare och personal samt kontrollera för narkotika i krogmiljön och minska utomhusvåldet.

En metod är att genomföra fokuserade utredningsåtgärder, det kan bäst beskrivas som att under en begränsad tid fokusera på utredningsärenden av en specifik brottstyp. Polisen jobbar även med att stödja brottsoffer under rättsprocessen och se till att de får hjälp med andra samhällskontakter vid behov. Syftet med metoden är att förbättra rättsprocessen så att brottsoffer vill och vågar delta.

Slutligen är en stor del av de metoder som beskrivs informationskampanjer som genomförs säsongsvist och med fokus på olika brottstyper. Ibland hjälper polisens volontärer till med informationsutlämningen, och information sprids även via olika sociala medier. En informations- och utbildningsmetod riktad mot gymägare och kedjor i lokalpolisområdet med fokus på att motverka doping, kallas 100 % ren hårdträning, metoden beskrivs dock som måttligt aktiv.

5.3.2 Metoder utförda av annan part

Situationella preventionsåtgärder (åtgärder för att minska tillfällena till brott genom att ändra miljön) i samverkan med kommun är ganska vanligt förekommande som arbetsmetod. Det kan handla om att påpeka för kommunen att buskar bör beskäras eller belysning förbättras för att försvåra brottstillfällena.

Vid oroliga perioder eller i stökiga områden kan kommunen anställa väktare som patrullerar, något som polisen uppger som en metod. Detta görs oftast i samråd med polisen och beskrivs

som ett komplement till polisens egna synlighetsåtgärder i trygghetsskapande syfte. Även här samarbetar polisen således med andra aktörer för att nå ett bättre resultat än de själva hade kunnat göra, något som Maguire et. al. (2015 s. 82) varmt förespråkar. Det illustreras som nedan:

Dels ökade kommunen tiden för väktarna, de utökade personal helt enkelt så att det var mer väktare i stan hela tiden och framför allt på de ställen som vi hade fått information om

Grannsamverkan är en metod som används och på en ort finns en grannsamverkansbil som körs av volontärer i syfte att vara synliga och iaktta sådant som sticker ut. I grannsamverkan ingår även nospatruller, vilket är hundägare som rör sig mycket i bostadsområdena.

En annan metod som framkom kan vara att placera brottsaktiva och stökiga ungdomar på HVB- hem. Innan en sån placering blir aktuell kan sociala insatsgrupper vara en arbetsmetod. Den går ut på att socialtjänst, skola, polis och fritidsverksamhet samverkar individualpreventivt. Dock förklaras det inte närmare vad det betyder i praktiken.

Trygghetsvandringar är en annan metod som genomförs tillsammans med områdespoliser och representanter från kommunen. Syftet är att kontrollera yttre miljöer, främst för att upptäcka otrygghetsskapande faktorer och brister som trasiga gatlyktor och nedskräpning. En intervjudeltagare beskriver det som följande:

Trygghetsvandring, det är våra områdespoliser som gör det tillsammans med kommunens representanter. Då går de och tittar överallt, sånt som gångvägar och parkeringsplatser, bara för att kontrollera de platser som kommunen har fått veta att medborgarna har synpunkter om

5.4 Forskningsfråga 4: Utvärderar polisen effekterna av sitt arbete på lokalpolisområdet, om ja i så fall hur? Om nej, varför inte?

5.4.1 Polisens utvärdering av effektiviteten av sitt arbete

För att besvara frågeställningens första del angående om polisen i lokalpolisområdena utvärderar effekten av sitt arbete har kategorierna som användes i kodningen formulerats om. Resultatet presenteras i extern- och intern utvärdering där extern utvärdering är utvärdering som möjliggörs av utomstående och intern utvärdering är den som polisen själva kan

genomföra. Övergripande kan man säga att polisen uttrycker en oförmåga att utvärdera sitt arbete så som de själva önskar, men att de trots allt i de flesta fall försöker att genomföra någon form av utvärdering utefter de resurser och kunskaper de besitter. I bilaga 9 finns tabell 3 som visar hur många intervjudeltagare som har nämnt de olika utvärderingsmetoder som genomförs.

5.4.2 Intern utvärdering

Intervjudeltagarna beskriver hur det ofta är personliga vibbar eller magkänslan som styr utvärderingen. Det kan vara hur poliser eller de samverkansparter som knutits upplever att situationen har förändrats efter en insats. Ett sånt förhållningssätt till utvärdering är inte helt ovanligt inom polisen och bör förändras (Gardner & Biebel, 2005 s. 170). En intervjudeltagare beskriver utvärderingen såhär:

Vibbar liksom, eller hur det känns. Alltså det blir ju inget vetenskapligt; att nu vet vi att människorna tycker såhär

En annan intervjudperson beskriver det såhär:

Det är magkänslan, nej det vi har ingen uppföljning på det, det är det som är lite dåligt

En betydande del av intervjudpersonerna uttrycker att utvärderingen som genomförs är otillräcklig och bristfällig. De uppger att det beror på okunskap om hur utvärderingar bör göras, men även att det beror på resursbrist. Några intervjudeltagare uttrycker att de önskar stöd av kriminologer eller andra högskoleutbildade yrkesgrupper för att få hjälp med en noggrann utvärdering. Maguire et. al. (2005 s. 90) drar i sin studie slutsatsen att polisen över lag behöver vidareutbildning om man menar allvar med att implementera problemorienterat polisarbete som arbetsmetoden då kunskap inom de områdena som berör analys och utvärdering är låg. En intervjudeltagare beskriver utvärderingsarbetet i lokalpolisområdet som följande:

Inom polisen, det är ju ingenting att sticka under stol med, men vi har ju egentligen inte tid att göra någon jättestor uppföljning utan där tycker jag att där skulle man ju behöva en kriminolog som är kopplad till polisen som kan utvärdera vilken metod använder vi och vad är resultatet. Vi är så pass få så att jag inte har tid att gå hem och reflektera över det där, det kanske jag gör under tiden så men annars är det ju bara på något nytt.

Dessa brister beskrivs av en intervjudeltagare leda till att polisen upprepar sina insatser utan att egentligen ha utvärderat om de var effektiva i att uppfylla det syftet som var tänkt. Det finns en tanke och önskan om att utveckla utvärderingsområdet för att kunna dra nytta och lärdom av tidigare insatser och på så sätt utveckla organisationen. En intervjudeltagare illustrerar det såhär:

Vi har varit bra på att planera och utföra men den sista biten har vi varit usla på och det gör att vi uppfinner hjulet på nytt hela tiden, så om vi fokuserar på den här biten nu, då kommer vi lära oss mer och mer av vad en liten resurs får för stor effekt

Genom att titta på förändringar i anmälningstatistiken före och efter en insats genomförs kan polisen få en indikation på om insatsen fungerat, det är något som beskrivs som en stor del av utvärderingsarbetet. Utifrån insatsen och brottsnivån kan sedan mer eller mindre logiska slutsatser dras av huruvida insatsen har gett effekt, men dessa bygger sällan på någon vetenskaplig grund.

Insatser utvärderas även utifrån om polisen kunde göra några gripande eller ta exempelvis narkotika eller vapen i beslag. Gripanden och beslag anses vara positiva förändringar och ger en utvärdering som indikerar en lyckad insats.

5.4.3 Extern utvärdering

En intervjudeltagare beskriver att det ofta kommer personlig feedback från medborgarna när de träffar på polisen, något som ses som ett utvärderingsresultat.

De medborgarundersökningar som används till att inhämta information används även som utvärderingsinstrument då de följs upp efter en tid och sedan jämförs svaren från föregående undersökning. Medborgarundersökningarna handlar främst om den upplevda tryggheten eller otryggheten och om tryggheten uppges ha ökat skulle det enligt en intervjudeltagare kunna anses vara en effekt av polisens trygghetsskapande arbete.

6. Diskussion

I avsnittet för avgränsningar nämns en modell för att arbeta problemorienterat, SARA-modellen. Där framgår att modellen omnämns i så gott som samtliga artiklar i litteraturgenomgången, men ändå saknas modellen i den här studien. SARA står för Scanning, Analysis, Response och Assessment och utifrån den här studiens resultat skulle man kunna argumentera för att intervjudeltagarna indirekt tycks tala om modellen.

Eftersom den här studien inte syftar till att undersöka modellen och då ingen av intervjudeltagarna nämnt den vid namn har den inte heller behandlats. Däremot är det intressant att polisen tycks jobba efter modellen men inte själva nämner den vid namn. Det är möjligt att de arbetar efter SARA-modellen och själva använder termen trots att de inte har framkommit i intervjuerna. I intervjuguiden har ingen direkt fråga om modellen inkluderats och det är möjligt att jag därför missat en relevant aspekt. Eftersom modellens användning inte har utretts vore det fel att påstå att polisen inte använder sig av den eller på annat vis behandla den över huvud taget, trots att det är en väldigt intressant aspekt som med fördel skulle kunna utredas vidare av någon annan.

6.1 Studiens viktigaste resultat

6.2.1 Hur definierar polisen de problem som de ska lösa inom lokalpolisområdet?

Utifrån det som intervjudeltagarna berättar tycks det inte finnas någon tydlig riktlinje på hur problemen i lokalpolisområdet ska definieras, däremot är upprättandet av en så kallad lokal lägesbild något som refereras till i samtliga tolv intervjuer på ett eller annat sätt. Definiering av problem är en central del i det problemorienterade arbetssättet (Goldstein, 1979 s. 256) och en förutsättning för att kunna genomföra en analys. Boba Och Crank (2008 s. 380) menar att orsaken till att problemen som ska lösas är svåra att definiera är att definitionerna är otydliga eller inte ens fastställda. Vidare beskrivs främst småskaliga problem som narkotikaförsäljning och trafikförseelser, något som även sågs i Gardner och Biebel (2005 s. 164). En förklaring till det skulle kunna vara att poliser som är överbelastade med arbetsuppgifter tenderar att formulera problem som är relativt lätta att lösa på kort tid och undvika de mer komplexa (Boba & Crank, 2008 s.383).

En orsaksanalys genomförs därefter i ett försök att ta reda på orsaken till de problem som uppdagats och inkluderats i lägesbilden. Poliserna berättar att de upplever svårigheter med att genomföra en ordentlig orsaksanalys och menar att det istället upplevs lekmannamässigt och

ytligt. En önskan om stöd från personer med mer kunskap inom området, exempelvis kriminologer, uttrycks av flera intervjudeltagare.

Maguire et. al. (2015 s. 83) såg i sin studie att polisen använder flera metoder för att för att analysera problembilden. I den här studien hade polisen tvärtom svårt att hitta olika metoder för att genomföra en orsaksanalys av problembilden, vad det beror på är svårt att säga med säkerhet. Men eftersom intervjudeltagarna själva uppger att de saknar kunskap om hur de på bästa sätt genomför en grundlig orsaksanalys är det en högst trolig förklaring.

I sin studie av polisen i San Diegos problemorienterade polisarbete beskrev Gardner och Biebel (2005 s. 165) hur analysen saknas och istället byggs på samtal med allmänheten och polisens egna iakttagelser. Det finns likheter med orsaksanalysen i den här studien, men analysmetoderna är ändå något mer genomtänkta och jämförande. De problem som lyftes fram i Riksrevisionens rapport (RiR 2010: 23 s. 51) angående avsaknad av systematik och preciserade analysmetoder tycks således kvarstå än idag.

6.2.2 Ifrån var inhämtar polisen relevant information till lokalpolisområdet?

Det framkommer att polisen har många olika källor till information och att det skapar en god helhetssyn om det aktuella läget i lokalpolisområdet. De främsta källorna till information är tips och önskemål från medborgarna, medarbetarnas erfarenheter av polisarbetet, samt anmälningsstatistik, där kanalerna kan vara lite varierande. Mycket av informationen förmedlas via underrättelsetjänsten, som hanterar medborgarnas tips men dit även poliser kan skriva underrättelseuppslag om händelser eller erfarenheter. Slutligen bidrar även händelserapporter till informationsinhämtning, vilka är skriftliga beskrivningar av polisens uttryckningar eller aktiviteter.

Kanalerna för informationsinhämtning är i Gardner och Biebel (2005 s. 166) och den här studien i princip identiska, där huvudkanalerna är personliga observationer, brottsstatistik samt samtal med andra samhällsaktörer. Även arbetsmetoderna och utvärderingsmetoderna var liknande, där tvingande åtgärder och samarbeten gällande situationell prevention samt utvärdering genom personliga uppfattningar och analys av radioanrop är vanligast (Gardner & Biebel, 2005 s. 170). Kanalerna tycks välutvecklade och intervjudeltagarna själva säger att det kommer in mängder med information från alla håll, att polisen har information att jobba med råder det inga tvivel om.

6.2.3 Vilka alternativa metoder använder polisen för att lösa problem inom lokalpolisområdet?

De metoder som polisen använder kan i resultatavsnittet tyckas många, men flera av metoderna har inte polisen som utförare, vilket i min mening gör det tveksamt om dessa kan betraktas som polisiära arbetsmetoder. Däremot menar Maguire et. al. (2015 s. 82) att det är gynnsamt att polisen arbetar tillsammans med samverkanspartner eftersom att det då kan ta tillvara på sina resurser på ett mer effektivt sätt. Den främsta metoden som uppges är synlighetsåtgärder som fotpatrullering och kontaktskapande i centrala delar eller på ungdomsgårdar, något som stämmer överens med resultaten ur Riksrevisionens rapport (2010: 23 s. 57). Dock med den förändringen att trygghetsskapande åtgärder tycks nämnas i betydligt större utsträckning i den här studien än i rapporten (a.a).

En annan metod som beskrivs är att polisanmäla individer som misstänks ha begått brott, vilket även det, i min mening, kanske inte kan uppfattas som en faktisk arbetsmetod utan snarare som en åtgärd.

Frågeställningen syftar på vilka olika metoder som används för att lösa problemen som definierats, något som tycktes svårt att besvara utifrån det datamaterial som samlats in. Det framkommer nämligen inte några konkreta alternativa metoder att lösa problemen, samtidigt som de metoder som beskrivs ändå kombineras i viss utsträckning.

6.2.4 Utvärderar polisen effekterna av sitt arbete på lokalpolisområdet, om ja, i så fall hur? Om nej, varför inte?

Gällande utvärderingen av arbetets effektivitet svarar de flesta intervjudeltagare att polisen brister i sin utvärdering, men att de upplever en förbättring. Samtidigt önskar de stöd och hjälp i hur de ska gå tillväga eftersom de inte anser sig vara tillräckligt bra på det. Att kunskapsläget inom polisen är begränsat gällande utvärdering har sedan tidigare uppmärksammats (Maguire et. al., 2015 s. 90), den här studien kan därmed bara ännu tydligare understryka att detta tycks gälla även för den svenska polisen.

För att besvara forskningsfrågan så utvärderar polisen sitt arbete efter, vad de själva uppger, bästa förmåga. Metoderna för utvärdering är främst genom hur de och samverkanspartner upplever att arbetet har varit effektivt samt genom att studera förändringar

i anmälningssstatistiken. Också här finns likande resultat från tidigare forskning (Gardner & Biebel, 2005 s. 170), det är inte omöjligt att polisen i brist på konkreta utvärderingskunskaper använder sig av antingen samverkanspartners utvärderingar eller, som de själva säger, av hur det känns eller upplevs. Att utvärdera på känsla är såklart inget vetenskapligt angreppssätt, något som intervjudeltagarna var väl medvetna om själva, och rimmar således illa med det problemorienterade arbetet som ska bygga på noggranna utvärderingar. Eftersom polisen ska arbeta problemorienterat (RiR 2010: 23 s. 11) är det därför bekymmersamt att de inte har verktygen att göra det såsom de önskar och bör.

Den sista delen i forskningsfrågan angående om polisen inte utvärderar effekterna av sitt arbete, och i så fall varför, har således inte behövt besvaras.

6.3 Resultaten i relation till problemorienterat polisarbete

Den som tillämpar problemorienterat polisarbete bör börja med att definiera de problem som ska lösas (Goldstein, 1979 s. 256). Detta genomförs också inom de två lokalpolisområdena som har studerats, men som nämnt ovan är det ganska oklart hur de definieras. Det kan vara fördelaktigt att ta fram eller bestämma en befintlig definitionsmall för hur problem ska definieras som just de problem som polisen ska lösa.

Goldstein (1990 s. 29) menar att problemorienterat polisarbete kan användas för att utnyttja den kunskap som poliser besitter om problemen och bistå med högre poliseffektivitet till civilsamhället. Av det som framkommer i intervjuerna kan det antas att de kunskaper som polisen besitter om olika brottstyper och så vidare används väl i definieringen av problemen och skapandet av den lokala lägesbilden. Däremot kan man inte med tillräcklig grund uttala sig om huruvida polisen lyckas bistå med högre poliseffektivitet till civilsamhället eftersom utförliga och uttömmande utvärderingar med hjälp av vetenskapliga metoder i princip saknas helt.

Gällande analysen av problemen har det framkommit att dessa är knapphändiga och att en djupare analys skulle vara önskvärt, inte minst från polisens egen sida.

Enligt Goldstein (1990 s. 36) är en viktig aspekt i problemorienterat polisarbete är att inhämta och sammanställa all tänkbar information om ett specifikt problem, informationen kan

innefatta allt från information om förövare och offer till platser, tidpunkter, motivation osv. (Goldstein, 1990 s. 36). Här fungerar informationsinhämtningen bra i de studerade lokalpolisområdena, aspekter som tidpunkt och plats ingår ofta i orsaksanalysen av problemet.

Inom problemorienterat polisarbete menar Goldstein (1979 s. 256) att olika arbetsmetoder att välja mellan bör utvecklas, lokalsamhället bör involveras, en viss omstrukturering av personal kan behövas och inte minst måste metoden accepteras av poliserna för att ha en chans att implementeras. Som framgår av resultatet tycks varken alternativa metoder används eller tas fram, det är såklart problematiskt eftersom polisen enligt Riksrevisionen (RiR 2010: 23 s. 11) ska arbeta problemorienterat. Däremot involveras lokalsamhället i form av medborgardialoger och liknande. Huruvida metoden har accepterats har inte studerats här.

Goldstein (1979 s. 256) påtalar att utvärdering bör göras både av de arbetsmetoder som används för ett specifikt problem i nuläget och den nya metoden. Genom att utvärdera den nuvarande/ tidigare metoden kan man ta reda på varför den fungerar eller inte fungerar och ta med sig kunskapen i utvecklingen av nya arbetsmetoder. I intervjuerna har det inte framkommit någonstans att utvärdering görs av befintliga metoder innan en ny testas. Det är inte automatiskt nödvändigt att efter en utvärdering av nuvarande arbetsmetod byta ut den, speciellt inte om den visar sig effektiv (a.a). Det är svårt att säga om metoder byts ut utan att utvärderas eller om de helt enkelt inte byts ut. En intervjudeltagare beskrev att den uteblivna utvärderingen tvingar dem att ”uppfinna hjulet på nytt hela tiden”.

6.4 Resultaten i relation till rutinaktivitetsteorin och brottstriangeln

För att det ska vara möjligt att analysera ett problem och se till att lämpliga controllers kan tillförordnas i enlighet med brottstriangeln (Clarke & Eck, 2006 s. 30) krävs det att den information som polisen inhämtar kan täcka alla aspekter av triangeln. Brottstriangeln bygger som bekant på Cohen och Felsons rutinaktivitetsteori, där de tre komponenterna; kapabla vaktare, lämpliga offer och motiverade förövare har omarbetats till brottsling, plats och brottsobjekt (a.a).

I den här studien har det undersökts hur polisen inhämtar information och, som Clarke och Eck (2006 s. 30) menar, är brottstriangeln att betrakta som ett hjälpmedel i analysen av

problem inom ramen för problemorienterat polisarbete. För att kunna genomföra en fullgod analys krävs således att informationen som ska analyseras förmår att täcka alla viktiga aspekter. Sett utifrån brottstriangeln krävs det att informationen täcker aspekterna av plats, brottsling samt brottsobjekt.

Studiens resultat beskriver hur informationsinhämtningen inom polisen går till och där brottsstatistik är en stor del. När jag intervjuade var jag noga med att fråga vad intervjudeltagarna menade när de nämnde brottsstatistik (men jag har med högsta sannolikhet missat det någon gång), samtliga syftade på statistiken över anmälda brott. Det finns en del svårigheter med att använda brottsstatistik som utvärderingsmetoder, främst så kan inte statistiken anses spegla den faktiska brottsligheten eftersom att mörkertalet för de flesta brott bedöms vara relativt stort (Sarnecki, 2009 s.70).

Vidare samlas information in via tips från medborgarna och andra samverkansparter, dessa tips kan bestå i var det begås många brott, är stökigt eller där medborgarna känner sig otrygga, men även gällande specifika personer. Dessa tips kan ses som ett komplement till brottsstatistiken, något som Sarnecki (2009 s.70) menar är bra att använda sig av. Men frågan är då om informationen som inhämtas kan anses täcka brottstriangelns tre inre komponenter?

Jag skulle vilja påstå att det är tveksamt, dels eftersom information om brottsling, plats och brottsobjekt inte alltid finns tillgängligt tillsammans i brottsstatistiken. Inte heller med hjälp av medborgarna kan alla dessa komponenter säkerställas på ett rättssäkert vis då det ändå i slutändan rör sig om subjektiva bedömningar. I förlängningen kan bristande information om brottstriangelns tre inre komponenter anses försvåra förutsättningarna för att de yttre komponenterna, övervakare, platsansvarig samt beskyddare ska kunna tillförordnas.

Gällande det yttre lagret av brottstriangeln och de arbetsmetoder som intervjudeltagarna har nämnt kan de flesta relateras till någon av de tre komponenterna. Metoder som skulle kunna benämnas fungera som kontrollern *övervakare* dvs. den som ska avhålla en möjlig brottsling (motiverad förövare) från att begå brott (Clarke & Eck, 2006 s. 30) vara något svårt att hitta. Det beror på att en controller enligt brottstringeln ska vara någon som känner brottslingen väl och kan utöva kontroll över denna (a.a). En möjlig metod skulle kunna vara då polisen ringer en ungdoms föräldrar när hen befinner sig på olämplig plats, då tillkallas en controller dvs.

föräldern. Däremot skulle man även kunna argumentera för att kontrollern har brustit i sitt uppdrag genom att släppt ungdomen ur sikte och på så sätt skapat förutsättningar för att hen skulle kunna begå brott.

Controllern som Clare och Eck (2006 s. 31) benämner *platsansvarig*, dvs. den som har ansvar över ordningen på en plats, passar bättre in på polisens uppdrag. Genom att fotpatrullera och vara synliga kan poliserna upprätthålla en viss ordning, förutsatt att övriga personer på platsen accepterar polisen som platsansvarig. Även olika sorters kontroller så som trafik-, nykterhets-, - och kroppsvisitationskontroller kan fungera i syfte att upprätthålla ordningen. Polisanmälningar, trygghetsåkningar på lokaltrafiken, trygghetslöpningar och spaningsinsatser likaså.

Den sista kontrollern är *beskyddaren* (kapabel väktare), hen har till uppgift att beskydda sina egna eller närståendes tillhörigheter eller personer (Clarke & Eck, 2006 s. 30). Beskyddaren kan även utgöras av exempelvis ett inbrottslarmsystem. I den här kategorin är det svårt att placera några arbetsmetoder. Möjligtvis skulle vissa informationsinsatser som syftar till att informera om exempelvis hur man skyddar sig mot inbrott eller bedrägerier kunna räknas in här.

De arbetsmetoder som intervjudeltagarna nämnt där samverkansparter har genomfört, framförallt, situationella preventionsåtgärder som att beskära buskar och ändra belysning är svåra att placera inom ramen för brottstriangeln. Men de är såklart betydelsefulla och fyller en viktig funktion.

För att sammanfatta är jag tveksam till om samtliga komponenter av den yttre brottstriangeln på ett tillfredsställande sätt täcks av de arbetsmetoder som angetts. Kanske vore det en god idé att i framtiden utveckla metoderna för att få ett ännu bättre resultat. Triangeln är som nämnt ovan tänkt att kombineras med det problemorienterade arbetssättet (Clarke & Eck, 2006 s. 30).

6.5 Förslag till fortsatt forskning

Det vore oerhört värdefullt, speciellt då polisforskningen på det här området är så tunn, att genomföra ytterligare forskning. Främst ses ett behov i hur polisen faktiskt går till väga i

formulering av lokal lägesbild, orsaksanalys och val av arbetsmetoder. Detta för att kunna kartlägga och sedan utveckla den svenska polisens arbete. Många poliser efterfrågade konkreta evidensbaserade arbetsmetoder och metodstöd vid orsaksanalysen. Slutligen ses utvärderingsbehovet som stort, här behövs det mer kunskap och stöttning till polisen.

7. Litteraturförteckning

Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Akers R. L., & Sellers C. S. (2012). *Criminological Theories: Introduction, Evaluation, and Application*. New York: Oxford University Press.

Bryman, A. (2011). *Samvällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Boba, R. & Crank, J. (2008) Institutionalizing problem-oriented policing: rethinking problem solving, analysis, and accountability. *Police Practice and Research: An International Journal*. Vol. 9(5) 379-393. DOI: 10.1080/15614260801980745

Brå. (2011). *Polisens strategiska brottsförebyggande arbete*. Stockholm: brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Brå (2004). *Effektiva polisiära åtgärder mot brott: En sammanställning av forskning och beprövad erfarenhet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Clarke, R. V. & Eck, J. E. (2006). *Bli en problemlösande brottsanalytiker i 55 steg*. Polishögskolan: Stockholm.

Gardner, G. & Biebel, P. E. (2005). Problem- Oriented policing in practice. *Criminology & Public Policy* Vol. 4 (2). 155- 180.

Goldstein, H. (1990). *Problem- oriented policing*. New York: McGraw-Hill.

Goldstein, H. 1979. Improving Policing: A Problem-Oriented Approach. *Crime and Delinquency* 25: 236-258.

Hedin, Å. (2002). *Problemorierat polisarbete: en studie av hur det infördes*. Stockholms universitet. Kriminologiska institutionen.

Knutsson, J. & Søvik, K. (2005). Problemororienterat polisarbete i teori och praktik. Solna: Polishögskolan, Vidareutbildningen.

Kvale, S & Brinkmann, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur.

Maguire, R. E., Uchida, D. C., Hassell, D. C. (2015). Problem-Oriented Policing in Colorado Springs: A Content Analysis of 753 Cases. *Crime & Delinquency* 2015, Vol. 61(1) 71–95. DOI: 10.1177/001112871038620.

RiR 2010: 23. Polisens brottsförebyggande arbete- har ambitionerna uppnåtts? Riksrevisionen.

Sarnecki, J. (2009). *Introduktion till kriminologi*. Studentlitteratur: Lund.

Schreier, M. (2012) *Qualitative content analysis in practice*. Los Angeles, [Calif.]: SAGE Publications Ltd.

Statskontoret (2017). Rapport 2, Ombildning till en sammanhållen polismyndighet. Om den nya organisationens genomslag.

Tilley, N & Scott, M. (2012). The past, present and future of POP1. *Policing*, Vol. 6 (2) 122–132. DOI:10.1093/police/pas011

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1

Hej!

Jag heter Josefin Björnqvist och skriver under våren min kandidatuppsats i kriminologi på Höghskolan i Gävle. Uppsatsen handlar om problemorienterat polisarbete och det är därför jag vänder mig till er. Syftet är att belysa och skapa kunskap om problemorienterat polisarbete. Jag skulle gärna vilja intervjua några poliser från LPO 1, intervjuerna beräknas ta ungefär 40-60 minuter och mitt önskemål är att jag får spela in dem. Medverkan är självklart anonym och inspelningarna kommer hanteras med försiktighet för att sedan raderas vid examinationen. Intervjuerna genomförs hos er under vecka NN. Datumen X och Y är jag i lokalpolisområde 1 hela dagarna samt förmiddagen den Z. Tillsammans kan vi säkert hitta en tid som passar er bra!

Tack för visat intresse, din medverkan betyder mycket för mig!

Josefin Björnqvist

8.2 Bilaga 2

Intervjuguide

- Syftet med studien är att belysa och skapa kunskap om polisens problemorienterade arbete på lokal nivå.
- Deltagandet är anonymt
- Kan välja att inte svara på vissa frågor och avbryta intervjun när som helst
- Okej att spela in?

En arbetsdag

- Vad är din huvudsakliga arbetsuppgift?
- Vad bestämmer hur din arbetsdag ska se ut?
- När du arbetar, vad gör du?
- Hur prioriterar ni vid flera larm, vem bestämmer?
- Hur väljer ni vilka platser ni åker till?
- På vilket sätt väljer ni arbetsmetod?
- (Hur bestämmer du vad de poliser du är chef över ska göra?)

Hur samlas information?

- Hur får ni informationen?
- Hur vet ni det?
- Hur mycket bestämmer ni själva?

Återkoppling

- Tar ni reda på vad som händer sen?
- Vad får ni för återkoppling?
- Vem kommer med återkoppling?
- Följer ni upp det?

Fungerar det?

- Vad fungerar bra?
- Hur kan man göra det bättre?

- Vad fungerar inte?
- Vad är det som tar tid?

Avslutning

- Har du några ytterligare frågor eller funderingar?
- Är det något som du tycker är relevant men som inte kommit upp?
- Tack för medverkan!

8.3 Bilaga 3

Kodningsram 1

Relevant- Segment som kan användas för att besvara någon av de fyra frågeställningarna eller som möjligen skulle kunna användas för att besvara någon av de fyra frågeställningarna. Med segment som kan eller möjligen kan besvara frågeställningarna menas segment som beskriver någon av följande; problemformulering eller problembild, information som inkommer till eller inhämtas av polisen, polisiära arbetsmetoder eller arbetsmetoder i samverkan med andra aktörer samt utvärdering och återkoppling av polisiära arbetsmetoder såväl internt som externt.

Irrelevant - Segment om polisens omorganisation 2015, segment gällande polisiära resurser eller bristande resurser, segment gällande arbetsuppgifter som inte rör någon av de fyra vilka ingår i kategorin relevant (problemformulering, informationsinhämtning, polisiära arbetsmetoder, samt utvärdering). Även segment gällande regionledningscentralens fördelning av uppdrag och segment som beskriver faktiska problem eller information (hur problem definieras och hur information samlas i finns med i relevant). Segment gällande huruvida informationsinhämtningen upplevs fungera bra eller inte samt segment om prioritering av polisresurser.

8.4 Bilaga 4

Kodningsram 2

Huvudkategori 1- Polisens definiering av problem

Segment som beskriver arbetsgången/processen för hur lokala problembilder eller lägesbilder tas fram, hur orsaksanalys genomförs samt hur lägesbilden fastställs. Men även brister i de ovan nämnda delarna.

Underkategori 1a- Polisens definiering av problem

Underkategori 1b- Kartläggning av lokal lägesbild

Underkategori 1c- Orsaksanalys

Underkategori 1d- Val av åtgärdsmetod

Underkategori 1e- Kontinuerlig uppdatering av lägesbilden

Huvudkategori 2- Inhämtning av relevant information

Segment som beskriver varifrån relevant information inhämtas, med relevant information menas information som hjälper polisen att utföra sitt arbete så som tips om rattfyllerister från allmänheten eller information från socialtjänstens fältsekreterare om att en ungdomsfest ska äga rum.

Underkategori 2a- Information från samverkansparter

Underkategori 2b- Tips lämnade direkt till polisman/ kvinna

Underkategori 2c- Medborgarundersökningar

Underkategori 2d- Tips inkomna till underrättelsetjänsten

Underkategori 2e- Statistik över anmälda brott

Underkategori 2f- Medborgardialoger

Underkategori 2g- Händelserapporter

Underkategori 2h- Dagrappporter

Underkategori 2i- Polismän/ kvinnors personliga erfarenheter från arbetspass

Underkategori 2j- Information från utvecklingscentrum syd

Underkategori 2k- Beställning av information från underrättelsetjänsten

Huvudkategori 3- Polisens användning av alternativa metoder

Segment gällande polisiära arbetsmetoder så som grannsamverkan eller trygghetsskapande arbete. Men även segment gällande arbetsmetoder i samverkan med andra aktörer exempelvis kommun och socialtjänst.

Underkategori 3a- Synlighetsåtgärder/ fotpatrullering
Underkategori 3b- Kontrollerande åtgärder mot person
Underkategori 3c- Brottsförebyggande åtgärder utförda av samverkanspart
Underkategori 3d- Polisanmälningar
Underkategori 3e- Informationsutlämning / Kampanjer till medborgare
Underkategori 3f- Orosanmälningar till socialtjänsten
Underkategori 3g- Trygghetåkningar/ trygghetslöpning / nattvandring
Underkategori 3h- Trafikkontroller
Underkategori 3i- Ansvarsfull alkoholserving
Underkategori 3j- Spaning
Underkategori 3k-Fokuserade utredningsåtgärder
Underkategori 3l- Kontakta minderårigas föräldrar
Underkategori 3m- Information till enskild person
Underkategori 3n- 100% Ren hårdträning
Underkategori 3o- Brottsofferstöd
Underkategori 3p- Trygghetsvandringar
Underkategori 3q- Grannsamverkan

Huvudkategori 4- Polisens utvärdering av effektiviteten av sitt arbete

Segment gällande om polisen utvärderar effekterna av sitt arbete, med arbete menas konkreta arbetsmetoder eller insatser så som exempelvis grannsamverkan eller trygghetsskapande arbete. Samt segment som beskriver hur utvärderingen konkret går till, eller borde gå till men inte fungerar.

Underkategori 4a-Polismän/ kvinnors och samverkansparters upplevelse av förändring
Underkategori 4b- Oförmåga till utvärdering
Underkategori 4c- Jämföra förändringar i anmälningsstatistik
Underkategori 4d- Medborgarundersökningar
Underkategori 4e- Gripanden och beslag
Underkategori 4f- Följer upp lokala mätningar
Underkategori 4g-Återkoppling från medborgare till polismän/ kvinnor
Underkategori 4h- Logiska resonemang

Polisen

PM

1 (

Datum

2015-03-31

Diarienum (åberopas)

A149.893/2015

Polismyndigheten
HR-avdelningen

Uppdragsbeskrivning för områdespolis

För att säkerställa kontinuitet i det lokala polisarbetet ska det i varje lokalpolisområde finnas en polisiär funktion som arbetar med kontakt- och förtroendeskapande arbete. Denna funktion ska bidra till att Polismyndigheten lokalt kan svara upp mot de åtaganden som gjorts i samverkansöverenskommelser och i medborgarlöften.

Områdespoliserna har som sitt uppdrag att arbeta långsiktigt med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utifrån framtagen problembild. Arbetet ska bedrivas uthålligt och med kontinuitet. Målsättningen är att områdespoliserna ska vara kända i lokalsamhället och själva ha goda kunskaper om sitt område.

Områdespoliserna ska i varierande omfattning delta i ingripande verksamheten eller i kommenderingar. Däremot ska områdespolisernas kunskap tas tillvara vid insatser inom det egna geografiska ansvarsområdet. I delar av landet med stora geografiska avstånd och begränsat antal larm bör poliserna ta larm inom det egna ansvarsområdet.

Erfarenheter

- Några års erfarenhet av arbete som polis, särskilt inom brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete
- Erfarenhet av projektarbete
- Erfarenhet av arbete mot långsiktiga mål
- Erfarenhet av problemorienterat polisarbete (Community policing)
- Erfarenhet av konflikthantering

Kunskaper

- Polisutbildning
- Kunskap om lokalt polisarbete
- Kunskap om brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

Förmågor

- Hög integritet i rollen som polis
- Förmåga att kunna växla mellan det proaktiva och repressiva polisarbetet
- Förmåga att anpassa och utveckla arbetsmetoder efter målgrupp och förutsättningar
- Förmåga att driva arbetet framåt och vara lösningsfokuserad
- Förmåga att samverka med aktörer både inom Polismyndigheten och utanför
- Förmåga att skapa nätverk och upprätthålla dem
- Förmåga att skapa långsiktiga, förtroendefulla relationer
- Förmåga att kommunicera med olika målgrupper
- Förmåga att uttrycka sig väl i tal och skrift

PM

1 (2)

Datum

2015-03-31

Diarienum (åberopas)

A149.893/2015

Polismyndigheten
HR-avdelningen

Uppdragsbeskrivning för kommunpolis

För att säkerställa kontinuitet och lokal förankring ska det för varje kommun finnas en polisiär funktion som driver samverkan med kommunen och lokalsamhället i övrigt. Denna funktion ska fungera som ett led i att säkra att Polismyndigheten lokalt kan svara upp mot de åtaganden som gjorts i samverkansöverenskommelser och i medborgarlöften.

Kommunpolisens huvuduppdrag blir att driva Polismyndighetens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i samverkan med kommunen och övriga samhället. Därutöver ska kommunpoliserna kunna representera polisen i samverkan med kommunerna och andra externa intressenter i andra sammanhang där samarbete är särskilt framträdande. Detta ger också förutsättningar för den lokala polisen att arbeta närmare medborgarna. I uppdraget finns en stor frihet i att anpassa arbetssätt efter de förutsättningar som finns i varje enskild kommun. Som kommunpolis är man delaktig i framtagandet av samverkansöverenskommelser, medborgarlöften och handlingsplaner.

Kommunpolisen har en samordnande funktion och för samverkanspartners och allmänheten blir funktionen en tydlig och tillgänglig väg in till Polismyndigheten. Dessutom kommer kommunpolisen att vara en del i och samordna det som ska utföras. I uppdraget ingår förutom kontakt med kommunen också kontakt med lokalt näringsliv och andra lokala aktörer.

En kommunpolis arbetsområde ska finnas representerat i lokalpolisområdets ledningsgrupp och är ett stöd till chefen för lokalpolisområdet.

Erfarenheter

- Erfarenhet av att ta ett helhetsansvar för uppdrag, både vad gäller den löpande verksamheten och för dess resultat
- Erfarenhet av att driva och leda lokal polisverksamhet
- Erfarenhet av samverkan med kommun- och lokalsamhälle

- Erfarenhet av att leda arbete i projektform
- Erfarenhet av att arbetat med metoder för projektledning

Kunskaper

- Polisutbildning, i enlighet med Polisförordning (2014:1104)
- Kunskap om lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

Förmågor

- Förmåga att självständigt kunna fatta beslut inom ramen för delegationen
- Förmåga att ta ansvar för och utveckla den egna verksamheten i relation till helheten
- Förmåga att utveckla arbetsmetoder för att kunna genomföra arbetet
- Ha en utvecklad problemlösningsförmåga
- Förmåga och vilja att lösa samhällsproblem tillsammans med andra medarbetare och samhällsaktörer
- Förmåga att skapa sig kunskap om och förståelse för samt förmedla vad Polismyndigheten gör lokalt och ge en realistisk bild av brottsligheten och problembilden
- Förmåga att kommunicera i olika typer av forum
- Förmåga att lyssna på och samverka med aktörer både internt och externt
- Förmåga att skapa nätverk och upprätthålla dem
- Förmåga att uttrycka sig väl i tal och skrift

8.7 Bilaga 7

Tabell 1: Beskriver hur många unika intervjudeltagare som nämnt de olika underkategorierna som källor till inhämtning av information.

Informationskälla	Antal unika intervjudeltagare som uppgett källan
Information från samverkansparter	7
Tips lämnade direkt till polisman/ kvinna	6
Medborgarundersökningar	5
Tips inkomna till underrättelsetjänsten	5
Statistik över anmälda brott	4
Medborgardialoger	2
Händelserapporter	2
Dagrapporter	2
Polismän/ kvinnors personliga erfarenheter från arbetspass	2
Information från utvecklingscentrum syd	1
Beställning av information från underrättelsetjänsten	1

8.8 Bilaga 8

Tabell 2: Beskriver hur många unika intervjudeltagare som nämnt de olika arbetsmetoderna.

Metod för att lösa problem	Antal unika intervjudeltagare som uppgett metoden
Synlighetsåtgärder/ fotpatrullering	10
Kontrollerande åtgärder mot person	5
Brottsförebyggande åtgärder utförda av samverkanspart	4
Polisanmälningar	4
Informationsutlämning/ kampanjer till medborgare	4
Orosanmälningar till socialtjänsten	3
Trygghetåknningar/ trygghetslöpning / nattvandring	3
Trafikkontroller	3
Ansvarsfull alkoholserving	3
Spaning	3
Sociala insatsgrupper	2
Fokuserade utredningsmetoder	2
Kontakta minderårigas föräldrar	2
Information till enskild person	1
100 % ren hårdträning	1
Brottsofferstöd	1

Trygghetsvandringar	1
Grannsamverkan	1

8.9 Bilaga 9

Tabell 3: Beskriver hur många unika intervjudeltagare som nämnt de olika underkategorierna om utvärderingsmetoder.

Metoder för utvärdering	Antal unika intervjudeltagare som uppgett metoden
Polismän/ kvinnors och samverkansparters upplevelse av förändring	6
Oförmåga till utvärdering	6
Jämföra förändringar i anmälningsstatistik	5
Medborgarundersökningar	3
Gripanden och beslag	3
Beskrivning av genomförd insats	2
Följer upp lokala mätningar	1
Återkoppling från medborgare till polismän/ kvinnor	1
Logiska resonemang	1